

Модні колаборанти — ганебний
тренд сучасної
війни

Топзрадник Богуслаєв
просить Єрмака
про обмін
» стор. 4

Лезо війни понтифіка
Франциска

Чому Папа
Римський
не засуджує
агресора?
» стор. 5

«Поверніть сина, і мені
не потрібне буде ніяке
посвідчення»

Мати загиблого в авіатроці під Чугуєвом
курсанта продовжує добиватися
справедливості заради пам'яті про сина
» стор. 9

Україна молода

Середа, 17 травня 2023 року

№20 (5932)

Учорашні курси
НБУ:
1 \$ = 36,568 грн
1 € = 39,770 грн

Політ над руйинами

Харків
за рік війни
втратив левову
частку своїх
підприємств,
тому
переживає не
найкращі часи

» стор. 6

Зруйноване Харківське авіапідприємство.
Фото з сайту dumka.media.

Олексій Резніков
міністр оборони України

«Ухвалено рішення, що МОУ замовить в Укроборонпрому для українського війська «Оплоти».

■ **ОБОРОНПРОМ**

Свій «Оплот» чекають

Знову обіцяють замовити харківському заводу імені Малишева партію сучасних танків

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Теперішній очільник Міноборони Олексій Резніков, услід за своїми попередниками, днями протестував роботу нового харківського танка «Оплот». За традицією високопосадовцю машина сподобалася, і він уже очікувано пообіцяв налагодити його виробництво для потреб ЗСУ.

«Я переконаний, що в танковій коаліції у перших рядах повинен бути саме український танк, як-от БМ «Оплот», — сказав він. — На фронті обов'язково має бути броньований кулак, адже найголовніша цінність — це збереження життя наших захисників і захисниць. Щоб вони могли захищати нас, щоб вони не втрачали своє здоров'я, їм потрібна броньована техніка. Я люблю кухню і музику різних народів світу, але в промисловості я залишаюся промисловим українопротекціоністом. Саме тому ухвалено рішення, що МОУ замовить в Укроборонпрому для українського війська «Оплоти».

Яку партію танків планує замовити

військове відомство, Олексій Резніков не уточнив. Обмежився загальним коментарем і Юрій Гусев — гендиректор ДК «Укроборонпром», до складу якого входить харківський завод імені Малишева.

«Перші місяці повномасштабного вторгнення Україна вистояла завдяки героїзму Сил безпеки та оборони України, а також безперервній роботі підприємств Укроборонпрому, — сказав він. — Адже перші зразки важкого західного озброєння Україна почала отримувати лише наприкінці минулорічної весни. Наше завдання — це спільно з країнами-партнерами забезпечити постійне збільшення обсягів виробництва та ремонту всіх видів озброєння та військової техніки — і кожного дня ми, державний оборонно-промисловий комплекс, спільно з Міноборони робимо все можливе для наближення нашої перемоги».

Нагадаємо, що замовити харківському підприємству сучасні танки свого часу обіцяли більшість президентів і міністрів оборони України. Перед Олексієм Резніковим, наприклад, машиною

Головне, щоб від слів «промислового українопротекціоніста» — до діла.
Фото з сайту mil.gov.ua.

почергово милувалися Петро Порошенко та Володимир Зеленський, але далі схвальних заяв не пішли. Коли в лютому минулого року почалася повномасштабна, найгарячіша фаза війни, перевагу віддали швидкій модернізації старих моделей, а не випуску нових. У результаті «Оплот» на сьогоднішній день поповнив парк броньовиків лише однієї армії — тайській.

Високі технічні характеристики цієї машини ні в кого не викликають сумнівів. З вагою понад 50 тонн «Оплот» розвиває швидкість до 70 кілометрів за годину. Головна зброя — 125-міліметро-

ва гармата. Вона вражає цілі на відстані до п'яти кілометрів і, окрім звичайних снарядів, стріляє керованими ракетами. Танк має комбіновану систему захисту, включно з пасивною бронєю, противандемним вбудованим динамічним захистом та низкою інших систем, що підвищують його живучість на полі бою. Виконання бойових завдань можливе за різних кліматичних, метеорологічних і дорожніх умов. Український БМ хороший саме для спекотного і вологого клімату, для високогір'я. Його двигуни можуть працювати в умовах повної задимленості та піщаної пилу. ■

■ **НА ФРОНТІ**

Стрижка «під нуль»

«Бавовна» продовжує нищити ворожі цілі, підриваючи віру рашистів у перемогу

Українські захисники демонструють найвищу межу людських можливостей.
Фото Генштабу ЗСУ.

Лариса САЛІМОНОВИЧ

За кілька останніх днів травня в окупованому Луганську злетіли в повітря щонайменше ремонтна база, нафтосклади, скупчення військової техніки і авіаційне училище, де рашисти облаштували один зі своїх опорних пунктів. Але найбільш резонансний вибух стався на початку тижня у місцевому барбершопі (цирульні), куди поправити бороду завітав так званий міністр МВС фейккової «лнр» Ігор Корнет. Він пережив операцію й перебуває в дуже тяжкому стані на час написання тексту.

Кремлівські пропагандисти одразу ж звинуватили у підриві ЗСУ, але на болотах лунають сьогодні й інші версії. Кажуть, що цей любитель модних зачісок належить до «когорти» евгенія пригожина, людей якого останнім часом повсюди прибирають у подібний спосіб. Крім цього, потерпі-

лий вважається прямим конкурентом теперішнього очільника псевдореспубліки, тому висадити у повітря циркулюю могли і свої.

А на Брянщині й далі тривають пристрасті, викликані загибеллю авіаційної ескадрильї, що летіла бомбити Чернігівську область. Там закликали місцевих жителів запаситися човнами та гумовими чобітьми й вирушити на пошуки тіла загиблого пілота Су-34.

З'явилися у пресі й резонансні подробиці знищення елітної команди льотчиків, що свідчать про високий професіоналізм тих, хто провів цю блискучу операцію. Як повідомив російський телеграм-канал ASTRA, два літаки та два (а за іншою інформацією — три) гелікоптери були ліквідовані усього лише за пів години, не лишивши нікому пілотам жодного шансу на порятунок. Причому цілі були уражені у різних населе-

них пунктах. «Такі втрати — найбільша поразка російської авіації з 30 липня 1970 року, — повідомив журналіст Юрій Бутусов. — Тоді у ході операції «Римон-20» ізраїльські винищувачі влаштували засідку і збили в одному бою чотири радянські винищувачі Міг-21».

Найгарячішою точкою фронту й надалі залишається Бахмутський напрямок. За словами командувача Сухопутних військ ЗСУ Олександра Сирського, українські військові у надзвичайно складних умовах не лише утримали свої позиції, а й зуміли просунути вперед. Наші захисники б'ються з агресором, демонструючи найвищу межу людських можливостей. Утім, на його думку, це лише частковий успіх, і саме так потрібно сприймати дану інформацію. Олександр Сирський також повідомив, що всі необхідні для оборони рішення тут уже ухвалені і відпрацьовані на рівні польових командирів.

У свою чергу командир роти ударних БпАК «Ахілес» 92-ї ОМБр ім. Івана Сірка Юрій Федоренко розповів у своєму телеграм-каналі, що українські захисники не лише зуміли стабілізувати становище, а й досягли певних переваг. Тобто відкинули ворога від основних шляхів сполучення і зірвали намір узяти Бахмут у кліщі. Але святкувати перемогу поки що зарано, оскільки противник стягує сюди десантно-штурмові загоны та техніку.

Успішно попрацювали в районі Бахмута і наші артилеристи, «відмінувавши» фактично у повному складі командирів 4-ї мотострілкової бригади та офіцерів управління 2 АК. Рашисти у своїх телеграм-каналах скаржаться на те, що ствольна артилерія ЗСУ одним ударом оголила їхній захист на північній ділянці Бахмутського напрямку. ■

■ **СТОП-КАДР**

Реальність протистояння

Команда кінооб'єднання #Babylon'13 представляє 12-серійний документальний серіал «Позиція України»

Документалісти працювали у прифронтовій зоні.
Фото з сайту corp.suspilne.media.

Тетяна РУДЕНКО

Війна продовжується — життя, попри всі випробування, триває. Під обстрілами возить хліб жителям прифронтового Курахового подружжя Єршових, відновленнями в Куп'янській громаді після деокупації займається Андрій Канашевич, виходить на найнебезпечніші позиції бійчиня штурмового підрозділу «Тата» Фурик... Усі вони, а також інші учасники мужнього протистояння російському агресору є героями документального серіалу «Позиція України», які на замовлення Суспільного мовлення зняли команда кінооб'єднання #Babylon'13.

«Фільмування практично всіх 12 фільмів пройшли у прифронтовій зоні, що вимагало від знімальної групи #Babylon'13 високого рівня професіоналізму, а інколи й відваги. Проте ми ставили за мету показати реальність людей, які продовжують жити та працювати у цих небезпечних умовах, — розповідає режисер і продюсер кінооб'єднання Володимир Тихий. — Серед героїв наших фільмів мені особливо

запам'ятався журналіст і фактчекер Максим Скубенко, який пішов добровольцем у територіальну оборону 24 лютого 2022-го, а зараз є сержантом штурмового підрозділу під Бахмутом. Його особистість та характер змушують задуматися про те, як багато людей роблять неймовірне, щоб захистити свою країну та співгромадян».

«Дуже вправний монтаж, тонкий, стильний (і це зважаючи на те, що у фронтових умовах майже завжди історія знімається на одну камеру). Філігранна робота з музикою — вона з'являється акуратно, саме там, де потрібно. Велика кількість інтершумів: шурхотіння, дихання, вибухи і постріли. Всі звуки війни стають настільки об'ємними, що екран починає працювати, як збільшувальне скло — ти просто поринаєш в історію, віриш їй. І саме це відчуття віри на додачу до абсолютної відкритості героїв укорте нагадує: війна — не там, далеко. Вона в нашій країні й так чи інакше відображається в кожному», — каже виконавча продюсерка суспільно-політичного мовлення Катерина Феленюк. ■

У ТИЛУ

Сталеві дії

Небайдужі постійно нагадують про важливість повернення військовополонених

Свідокіа ФЕЩЕНКО

Через рік після наказу про вихід з «Азовсталі» Маріупольського гарнізону, 20 травня, в Києві організують ходу небайдужих. Розпочнеться акція об 11-й годині. Збір — біля Червоного корпусу Університету та парку імені Шевченка. Цей день має вкотре нагадати про ціну життя та шанси на майбутнє у жорстокий повномасштабний період уже понад 9-річної російсько-української війни. Об'єднатися закликають, щоби боротися за кожного полоненого так, як вони боролися за нас.

Минулого року 16-20 травня Маріупольський гарнізон виходив з «Азовсталі», виконавши наказ зберегти власні життя. Захисники виконали свій обов'язок — надзусиллями тримали оборону міста Маріуполь 85 діб і дали дорогоцінний час для формування по всій країні незламних сил протистояння ворогові. Зараз тисячі бійців уже рік перебувають у полоні, близько 700 з них — військові полку «Азов». Їх піддають тортурам, тримають у жахливих умовах, дають зовсім мало їжі.

«Родини полонених живуть у постійному печлі, й лише віра у те, що їхній син, брат, батько, чоловік живий, дає надію триматися, — констатують у громадській організації «Жінки зі сталі». — Уся спільнота мусить об'єднати зусилля, щоби повернути

кожного Героя живим».

Тому ми й досі під враженням від творчого вечора звільненої нещодавно з полону Валерії Суботіної (Карпиленко). Від моменту, де «Нава» стоїть на сцені з пані Людмилою, мамою полеглого Андрія Суботіна, свого чоловіка, з яким узяла шлюб на «Азовсталі», що тривав усього три дні. Щемливо. До сліз. І з великою любов'ю.

У місті Українка в Київській області з площі Тараса Шевченка 20 травня пройде благодійний забіг, яким також нагадуватимуть про героїчну оборону Маріуполя та його захисників, які вже рік перебувають у ворожому полоні. Заразом можна буде відвідати виставку світлин, зроблених на «Азовсталі» Дмитром «Орестом» Козацьким, якого за обміном повернули з полону восени минулого року, та придбати на аукціоні одну з робіт із його автографом. Свої роботи представить й авторка багатьох фотопроектів Катерина Карпенко. А ще художниця Ірина Камінська представить розписані гірлизи від САУ та тубуси метального заряду. Ці роботи можна буде придбати. Також відбудеться аукціон, лотом якого стане прапор з автографами бійців Маріупольського гарнізону. Всі зібрані кошти підуть на реабілітаційні заходи для звільнених із полону та їхніх родин.

Загалом, об'єднані Маріуполем активісти проводять численні заходи,

Прапор з автографами бійців Маріупольського гарнізону стане лотом на добродійному аукціоні.

Фото з телеграм-сторінки ГО «Жінки зі сталі».

щоби лишалася на слуху тема цього багатостраждального міста, тимчасово окупованого росією, та його мужніх захисників. У столичному Будинку кіно нещодавно відбувся творчий вечір захисниці Маріуполя Валерії («Нави») Суботіної (Карпиленко), яка повернулася з полону 10 квітня цього року.

«Нас усіх об'єднує війна... Серед нас є сім'ї, які дочекалися рідних з полону. Ось і наша сталева донечка (Валерія Суботіна. — Авт.) разом із нами, дякувати Богу. Але ніхто з нас не може спокійно жити, бо дуже багато наших рідних і близьких зараз у полоні. Ми маємо разом боротися, щоби якомога швидше наші воїни повернулися з полону. І ми продовжуємо боротьбу, бо материнське серце не може по-іншому», — сказала Людмила Суботіна, мати загиблого захисника Маріуполя, прикордонника Андрія Суботіна «Бороди». «Нава» з ним у шлюбі пробула лише три дні. Їхнє весілля з «Азовсталі» 5 травня 2022 року з обручками з фольги запам'яталося всім. ■

ВИСОКА НОТА

Повернення симфонією та поезією

У Києві виконали музику кримськотатарської композиторки, яка продовжує мешкати на тимчасово окупованому півострові

Валентина ГРИГОРЕНКО

Вечором єднання країни став у Києві нещодавній концерт «Симфонія Криму. Повернення» в Національній філармонії. Голова Меджлісу кримськотатарського народу Рефат Чубаров перед початком музичної частини нагадав, що 11 травня 1944 року сталін підписав указ із дуже короткою назвою «О кримських татарах», а вже 18 травня корінний народ Криму було позбавлено Батьківщини. Відтворював ті події художній відеоряд. 2014-го історія повторилася: московська влада анексувала український півострів і переслідує тих, чия глибинна коріння там залишається.

Але повернення неминуче. Навіть якщо всі біди почалися ще 1783 року, коли відбулося примусове приєднання Криму до росії і після цього вже перша хвиля міграції перемістила на інші території близько 1 млн 800 тисяч кримських татар.

У проєкті «Симфонія Криму. Повернення» звучала симфонічна музика кримськотатарської композиторки, яку не називають з тієї причини, що їй може загрожувати тимча-

сова окупаційна влада на півострові, де авторка музики продовжує мешкати. На тлі звуків цього казкового краю по-новому звучала поезія одного з найвидатніших польських поетів Адама Міцкевича у перекладі Максима Рильського.

Історія створення циклу знаходить символічний вимір сьогодні, нагадає комунікаційниця Національної філармонії Ольга Стельмашевська. — 1825 року Міцкевич, засуджений царською росією за участь у таємній патріотичній організації, здійснив подорож до Криму. Історія, ландшафти, а головне — люди цієї землі надихнули його на написання сонетів, своєрідних діалогів романтичного пілігрима з місцевим провідником Мірзою.

Тут варто нагадати слова президента Республіки Польща Анджея Дуди: «Кримські сонети» належать до беззаперечного канону шедеврів польської поезії. (...) Ми й досі читаємо цей текст як актуальний, хоча сплило вже два століття. Бо це оповідь про землю, в історії якої закарбовано багато людських трагедій і яка завжди залишиться най-

«Симфонія Криму. Повернення». Фото Національної філармонії України.

ближчою серцям українців і кримських татар».

«Для мене цей проєкт має особливе значення, — сказав диригент, музичний керівник Ділявер Осман. — Наша місія — зробити все, щоби люди, які мешкають у Криму, відчули нашу підтримку. А для тих, хто живе на материковій частині України, — через поезію та музику показати всю красу нашого Криму. Це наша земля, і ми маємо об'єднатися у спільній боротьбі, заради звільнення наших громадян з окупації, в якій вони опинилися після 2014 року. Кожен на своєму місці має робити все, щоби наблизити перемогу над ворогом і допо-

могли повернутись до рідної землі всім тим, хто вимушений був її залишити після ворожої навали».

Автор ідеї та виконавець поезій — Олександр Рудько. Скрипаль — Кирило Бондар. У проєкті були задіяні Академічний симфонічний оркестр Національної філармонії України та Академічна хорова капела Українського радіо. Виконавці професійно привідкрили двері до культурних скарбів півострова, які поки що недоступні безпосередньо у Криму через тимчасову російську окупацію. Кримські татари зі столичної сцени повторили ще раз: «Наша боротьба — заради мрії повернення до рідного краю!». ■

ЕКОЛОГІЯ

Місту — більше трави

Максим Парафілов закликає не нищити газонну рослинність

У Києві відновлено газон на вулиці Гетьмана Павла Полуботка.

Фото з сайту dnipr.kyivcity.gov.ua.

Тарас ЗДОРОВИЛО

Екоактивісти забили на сполох: виступають проти бездумного викошування в містах корисної трави. Однією з перших ластівок у цій царині стала петиція «Заборона вандалного викошування газонів» Максима Парафілова, який закликає не нищити газонну рослинність у його рідному Кропивницькому.

Аргументи банально прості й переконливі, бо загалом ідеться про збереження здоров'я дорослих і дітей. «Покос трави та газонів має негативний вплив на наше середовище, адже знищує природні біотопи тварин, знижує різноманіття рослинного світу та сприяє швидшому зношенню ґрунту, — йдеться в петиції. — Ба більше, використання газонокосарок та іншого обладнання для покосу вимагає матеріальних витрат і забруднює повітря, що може мати негативний вплив на здоров'я людей. Також слід не забувати про шумове забруднення». (Газонокосарка здатна видавати шум до 180 ДБ).

Часте косіння призводить до того, що більшість рослин просто не встигають квітнути. Також не є рідкістю випадки, коли косарі пошкоджують кору молодих дерев навколо — часто-густо це спричиняє навіть їх усихання.

«Водночас заборона покосу може мати багато позитивних наслідків. По-перше, це може допомогти зберегти різноманітність тваринного та рослинного світу в нашому місті. По-друге, це може сприяти збереженню водних ресурсів, оскільки покос знижує водопроникність ґрунту та збільшує ризик повеней. По-третє, заборона покосу може допомогти зменшити забруднення повітря, що сприятиме здоров'ю місцевих жителів. По-четверте, це знизить температуру в місті у спекотні дні, що зараз актуально як ніколи. Також це більш естетично», — зазначає автор петиції.

Екоактивіст пропонує такі альтернативи для догляду за зеленими насадженнями у місті: створення природних різнотравних лук на газонах та у міських парках; збереження та розвиток високотравних ділянок, що є природними біотопами тварин; використання екологічних технологій для догляду за зеленими насадженнями, таких як природні засоби захисту від шкідників та біологічний контроль рослин; догляд за зеленими насадженнями у вигляді скошування трави ручним способом, на приватних ділянках (за бажанням) та у місцях, де це дійсно необхідно; впровадження більш довгострокових насаджень на зелених ділянках, що потребують меншої кількості догляду.

Тож варто, мабуть, перейняти досвід країн Європи, де вже давно перейшли до нових, більш прогресивних технологій догляду за газонами, й вжити відповідних заходів для заборони ритуалу комунальників фактично винищувати траву газонів не лише в Кропивницькому, а й у всіх українських містах. Відповідна заборона може бути корисною та вигідною як для природного середовища, так і для міських мешканців.

Посилання на петицію: <https://petition.e-dem.ua/kirovohrad/Petition/View/483>. ■

МОРАЛЬ І ВЛАДА

Модні колаборанти — ганебний тренд сучасної війни

Топзрадник Богуслаєв просить Єрмака про обмін

Тетяна ПАРХОМЧУК

Колишній президент підприємства «Мотор Січ» — одного з найбільших у Європі підприємств із виробництва авіадвигунів В'ячеслав Богуслаєв, який зараз перебуває в СІЗО, попросив офіс президента України додати його у списки на обмін з РФ.

Як відомо, Богуслаєв виявився високопоставленим російським шпигуном та агентом, котрий безперервно постачав двигуни для російської штурмової авіації.

84-річному почесному президенту «Мотор Січ» інкримінують колабораціонізм із росією, держзраду, пособництво, сприяння терористичній діяльності держави-агресорки та протидію Збройним силам України. За це йому «світить» довічне ув'язнення.

Щука просить про покарання водою

Журналісти програми «Схеми» оприлюднили копію заяви Богуслаєва на ім'я керівника ОП Андрія Єрмака, написану російською мовою. У ній експрезидент «Мотор Січ», котрий підписався як «пенсіонер та інвалід І групи», просить обміняти його на українських полонених.

«Прошу додати мене у список на обмін з російською федерацією», — йдеться у заяві Богуслаєва.

До речі, «російська федерація» він написав саме з малої літери.

Раніше радник Єрмака Михайло Подоляк допустив можливість обміну Богуслаєва, зазначивши, що цей процес може бути подібним до обміну Віктора Медведчука. Не виключив цього і голова Служби безпеки України Василь Малюк, який казав, що після надання необхідних свідчень експрезидент «Мотор Січ» стане «якісним обмінним фондом».

Україну — під ноги оркам?

Нагадаємо, коли в травні 2022 року лише за офіційною інформацією на фронті за день гинуло найбільше наших захисників — від 80 до 100 осіб, запроданця Богуслаєва цікавило лише одне: як і далі безперервно постачати десятки агрегатів для російської ворожої авіації.

Телефонні розмови Богуслаєва з партнерами по знищенню України — замовниками комплектуючих і моторів — оприлюднила Служба безпеки України.

Ми нікому не відкриваємо очі, стверджуючи, що Богуслаєв свідомо робив усе, щоб Україна прогнала в цій війні, що він намагався якнайшвидше покласти Україну під ноги російським агресорам.

Питання в іншому. Чому Богуслаєв звернувся саме до глави офісу президентів України Андрія Єрмака? Чому не взяв за зразок прохання Віктора Медведчука, котрий звернувся до президентів України Зеленського та РФ — путіна?

Хоча, за ідеєю, експрезидент

«Мотор Січ» мав би звернутись із проханням про обмін до українських спецслужб — ГУР МО та СБУ.

Щоправда, немає впевненості в тому, що вітчизняні спецслужби є самостійними в прийнятті рішень і пішли б йому назустріч.

Отже, Богуслаєв вирішив шукати вихід у лабіринтах глави офісу президента Єрмака. Того самого Андрія Єрмака, котрий періодично обіцяв нам мир з РФ, і з цієї нагоди час від часу з'являлися у його користуванні нові «мерседеси».

То відколи ж він став топпосадовцем і фактично керівником держави, котрий вирішуватиме, чи обмінювати того чи іншого державного зрадника і як швидко це робити?

Зазвичай переліком осіб на обмін займаються високопрофесійні офіцери спецслужб, тих таки ГУР МО та СБУ.

Чи це просто піар у фейсбуці для певної, лише Єрмаку відомої, демонстрації?

Хто на амбразури зради?

Природними мали б бути дії, коли до того, як наші спецслужби вирішать, обмінювати Богуслаєва чи ні, він мав би отримати вирок суду після всіх процедур судових засідань, допиту його, свідків, оприлюднення сорогників по задчі України.

Богуслаєв працював на росію з 2014 року в обхід законів України. Він передавав технології та сприяв російським окупантам — у нас під носом у державі велася співпраця з російською армією. І сьогодні гелікоптери української «Мотор Січ» б'ють по Україні. Але не помітити таке масштабне співробітництво на високому державному рівні було б неможливо. Слідство має дати відповідь: хто на високих посадах ліз на амбразуру не Батьківщину, а злочинні оборудки захищати?

Не можна так швидко обривати нитки до інших зрадників, поступом обмінюючи настільки небезпечного колаборанта і циніка.

Загалом обмін Богуслаєва може мати дуже негативні наслідки. Почнімо з того, що він працював на росію ще з 2014 року в обхід законів України. Він передавав технології та сприяв російським окупантам. Це дуже провальна ситуація, що показує: у нас під носом у державі велася співпраця з російською армією. І в результаті гелікоптери української «Мотор Січ» зараз б'ють по Україні.

Допоки українські спецслужби вирішували питання про обмін такого «модного» колаборанта на наших полонених, важливо було б встановити, хто сприяв діяльності Богуслаєва. Бо не помітити таке масштабне співробітництво на високому владному рівні було б неможливо. Чому цього ніхто нібито не помічав аж до початку 2022 року? Хтось же на високих посадах ліз на амбразуру не Батьківщину, а злочинні оборудки захищати?

Слідство повідомило дані про наявність дочірніх компаній Богуслаєва в різних країнах сві-

ту. Вони офіційно зареєстровані й через них відбувалась торгівля та постачання важливих вузлів, цілих двигунів до РФ. Це злочин, що має отримати гідну правову оцінку. А для цього, наголошуємо, Богуслаєв має давати докази.

З іншого боку, ймовірно, він боїться за своє життя. Бо його свідчення можуть розкрити клубок ниток зрадників, насамперед, з відомими прізвищами. І останні завбачливо можуть потурбуватись, щоб топзрадник узагалі нічого не зміг сказати. Ніколи.

Віддати ворогам виробництво?

Є ще одна складова небезпеки загалом відправки Богуслаєва на обмін — він на росії може посилити виробництво двигунів, може перетягнути туди фахівців та різні технологічні ланцюги. Тому в цій ситуації необхідно врахувати й це та дати правильну оцінку залучення технічних можливостей та кадрового ресурсу з оточення Богуслаєва.

Цілком очевидно, що нашої державі цей обмін абсолютно не вигідний з усіх боків. І випадок із Медведчуком є тому підтвердженням. На нього кримінальне провадження відкрили, але розслідування не було, тобто ні явок, ні паролів, ні контактів, ні імен колаборантів медвед-

чуківської мережі ми не почули. Взагалі докола Медведчука закрутили таку політичну справу, що нібито ніхто й не винен!

І якщо ми так само швидко обмінємо Богуслаєва, то також не дізнаємось ні про масштаби діяльності, ні про відповідальність.

Скільки «його» на ключових постах?

Подієюють, що під час виборів до ВР Богуслаєв просунув у парламентський список «Слуги народу» свою людину. Зрозуміло, що цей нардеп повністю залежить від нього й виконував усі вказівки російського агента В'ячеслава Богуслаєва та досі є членом комітету Верховної Ради з оборони й національної безпеки та, звісно, має доступ до державної таємниці, володіє всією інформацією про Укроборонпром у цей важкий час. І як тут навести лад без кримінальних проваджень?..

Також важливе питання, чому цю бурхливу діяльність Богуслаєва не помічали всі дев'ять років війни? Куди дивився Укрспецспорт, коли ми зміцнювали оборону країни, яка на нас напала,

Топзрадник Богуслаєв: працював на себе й на росію.

нашими технологіями?

Знаючи подібні багатородовки, можна припустити, що це було можливо на рівні тінювих домовленостей.

А наразі те, що копія заяви Богуслаєва на обмін з'явилася на просторах інтернету, може свідчити, що, ймовірно, уже все про все домовлено й вирішено.

Не дав гелікоптер українським розвідникам

Нагадаємо, Богуслаєва затримали 22 жовтня 2022 року. За інформацією СБУ, він незаконно постачав українські авіадвигуни до РФ, які там використовували для виробництва та ремонту російських ударних вертольотів.

В оприлюднених СБУ записках йдеться про розмови Богуслаєва з росіянами та підлеглими про пос-

вала СБУ. 2018 року СБУ порушила провадження за статтями «диверсія» та «підготовка до злочину», заарештувавши в суді 56 відсотків акцій. На думку українських спецслужбовців, іноземні акціонери хотіли в порушення закону сконцентрувати в одних руках придбані через різні офшорні фірми акції та отримати повний контроль над діяльністю «Мотор Січ» у сфері оборонних замовлень.

СБУ також підозрювала зацікавленість РФ у цій угоді, яка таким чином прагнула послабити Україну, позбавивши її важливого оборонного підприємства. США чинили опір продажу підприємства Китаю. Зрештою угоду з продажу понад половини акцій «Мотор Січ» китайській компанії Skyrizon Aircraft заблокували.

Рішенням Ради національної безпеки і оборони (РНБО) України в листопаді 2022 року «Мотор Січ» націоналізували.

1 квітня Україна запровадила санкції проти Богуслаєва.

У країні проти України

В'ячеслав Богуслаєв належить до так званих червоних директорів. Він іще у 1970—1980-х роках очолював Волоцький машинобудівний завод у Хмельницькій області, а потім став гендиректором «Мотор Січ». На підприємстві він залишився донині, з 2013 року — на позиції почесного президента.

Уже в незалежній Україні Богуслаєв вибудував непогану політичну кар'єру. Він чотири рази обирався депутатом Верховної Ради від «Партії регіонів», а також ніколи не приховував своєї проросійської орієнтації. А в розпал Євромайдану, 16 січня 2014 року, Богуслаєв підтримав так звані диктаторські закони, що суттєво обмежували права громадян.

Богуслаєву публічно закидали відмову вивішувати український прапор на своїх підприємствах, а також постачання високотехнологічної продукції до росії під час війни на Донбасі. Його постійно підозрювали у контактах з російськими спецслужбами, а також звинувачували в блокуванні розвитку української літакобудівної галузі та саботажі голосування за відповідні закони.

Тобто все в його житті прийшло до логічного фіналу, аби лиш тепер нам не схибити. ■

Тетяна ПАРХОМЧУК

ПОЛЯРНІСТЬ ВАТИКАНУ

Лезо війни понтифіка Франциска

Чому Папа Римський не засуджує агресора?

Розчарування всіма заявами з перших місяців повномасштабної війни в Україні Папи Римського Франциска щодо трагедії, котру принесла нам московія, продовжує рости й кочувати у часі далі й далі. І лише утверджуються підозри українців про брудні ігри Ватикану.

Очевидно, кров України переформатовує весь світ, змиває брудні маски і з дійових осіб на всіх рівнях впливу.

Церква завжди була одним з найбільших геополітичних гравців та інструментом світської влади. І, власне, католицька церква — не виняток.

По-перше, слід зазначити, що сам Папа Франциск — аргентинець. А в Аргентині завжди було забагато симпатиків росії.

По-друге, нам же достеменно не відома глибина дружніх стосунків понтифіка та диктатора путіна чи російського представництва. А те, що там достатньо сильне російське лобі, — й так зрозуміло.

Франциск, будучи геополітичним гравцем, хоче утвердитися в ролі миротворця, переговорника. Проте, інколи поводяться дивно, залишає за собою в історії шлейф того, хто, маючи необмежену владу й вплив, дискредитує християнство як таке.

Москва тримає на гачку?

Папа Римський Франциск неодноразово озвучував світу заклики до миру в Україні. Однак вони виявились односторонніми. І в перші місяці великого вторгнення росії він опинився під вогнем критики через те, що прямо не називав речі своїми іменами, зокрема, московію — агресором. А нещодавно понтифік заявив в інтерв'ю швейцарському телебаченню RSI, що війна в Україні пов'язана з «імперськими інтересами» і там, на її території, воюють «великі держави».

Франциск неодноразово отримував пропозиції приїхати в Україну, щоб на власні очі пересвідчитись у тих жахіттях, котрі чинять російські окупанти. Але досі не їде, пояснюючи це тим, що його візит у Київ можливий лише за умови, що він зможе також поїхати до Москви, однак ще немає можливості побувати в російській столиці. Хоча й зазначив, що веде про це діалог із кремлем.

«Я поїду або в обидва місця, або в жодне», — сказав понтифік в інтерв'ю аргентинській газеті La Nación.

То що ж виходить: він боїться їхати в Україну без дозволу Москви? І кремль постійно відмовляє йому. «Мені дуже ввічливо відповів лавров (глава кацапського мзс. — Ред.), мовляв, дякую за бажання приїхати, але на цей час цього не потрібно», — повідомив понтифік.

До заяв Папи Франциска у зв'язку з війною, які багато коментаторів сприймають неоднозначно, відноситься і його висловлювання: «Війну в Україні не вирішити інфантильною логікою зброї».

І воно цілком вкладається у канву знову активованих розмов і прямих натяків на ймовірність перемовин. Питання в тому — на чітких умовах?

Відчутно обурило й досі бентежить українців і його висловлювання щодо «гуманізму» росіян і Достоевського. У черговому стандартному посланні щодо миру в Україні Папа Римський згадував російського письменника Федора Достоевського, який, за словами понтифіка, до сьогодні «надихає християн до осмислення християнства». Водночас він заявляв, що його вражає жорстокість російських солдатів, з якою вони діють в Україні, адже вона, за його словами, «не притаманна російському народу».

«Російський народ — це великий народ; це жорстокість найманців, солдатів, які йдуть на війну, як на пригоду. Я волію думати так, бо маю велику пошану до російського народу, до російського гуманізму», — цитує Франциска Vatican News.

Слова Папи про «гуманних» росіян і згадка про Достоевського неабияк обурили українців.

Так посол України у США Оксана Маркарова припустила, що Папа Франциск, мабуть, не уважно читав Достоевського. «Інакше Його Святість не дивувався б жорстокості росіян (яка

якраз їм природно притаманна), — написала Маркарова у фейсбуці. — А декілька інших творів російських письменників та поетів, включно з Пушкіним, Купріним, Булгаковим, як і навіть поверхневе вивчення правдивої історії нашого регіону, показало би, що гуманізм не пахло в московії ні при Івану Грозному в 1547-му, ні в 1708-му, коли було брутально вирізано Батурин, ні в кожній події після того».

Водночас посол України в Ватикані Андрій Юраш підкреслив, що накази бомбардувати всю територію держави віддають «не найманці, а щирі російські «гуманісти» — послідовники Достоевського».

Захоплення Папи «російським гуманізмом» і Достоевським блискуче висміяв також посол України в Японії Сергій Корсунський. «Понтифіки починають усі однаково, а закінчують по-різному. Хтось стає Йоанном Павлом II, хтось починає захоплюватись «російським гуманізмом» і Достоевським», — зазначив він.

«Я маю велику прихильність до російського народу, як також велику прихильність до українського народу», — висловив Франциск чергове протиріччя для такої жорстокої війни.

Від понтифіка ми не бачимо прямого визнання агресора війни. До всього іншого, обурює його прагнення порівняти жертву й агресора — так, ніби він шукає виправдань для кацапів.

Варто зазначити, що позиція Папи Римського абсолютно відрізняється від позиції Вселенського Патріарха, який засуджує агресію, російську федерацію разом з її православною церквою.

Лояльність папи Римського щодо агресора вочевидь взаємовигідно базується на тому, що в банках Ватикану зберігаються російські гроші, котрих не торкнулися санкції світу.

Достукатися неможливо?

Проте Україна намагається достукатися до сумління Папи Римського.

Днями до понтифіка завітав президент України Володимир Зеленський. Він заклав Папу Римського засудити російські злочини в Україні.

Ще раніше, взимку, Ватикан відвідав Блаженніший Святослав, очільник Української греко-католицької церкви. Він намагався «донести до Святійшого Отця та Святого Престолу біль українського народу та розповісти про жахіття війни, які переживає український народ».

Під час цього візиту відбувся показ документального фільму про війну «Свобода у вогні: Боротьба України за свободу» режисера Євгена Афінеєвського. «Дух війни несе нищення, руйнування, зупиняє розвиток, — звернувся Франциск до учасників показу з черговою порцією правильних формулювань. — Скеруємо погляд до України, молимося за Україну, впустимо в наше серце біль. Ми не повинні соромитися страждати і плакати, бо війна — це знищення, війна — це завжди крок назад».

Гості з України подарували понтифіку символічні подарунки — прапор, врятований зі знищеного села, пачку солі з останньої партії комбінату «Артемсіль» і браслет з металу з «Азовсталі», одягнувши який, «Папа запевнив у своїй молитві за український народ та попросив молитися за нього».

Понтифік Франциск: без Москви до Києва не поїду.

Непораховані російські гроші Ватикану

Країни Західної Європи здебільшого сповідують католицизм. Роблячи такі заяви, підіграючи одній стороні, чи не втрачає понтифік свою паству?

Звісно, в усіх країнах віруючі спілкуються напряму зі священниками, котрі косо-криво адаптують його заяви, що, на перший погляд, можуть видаватись відірваними від реальності, але якраз ні: він — у своїй реальності.

Не забуваймо про ще одну світову тенденцію буремної сучасності: взаємозв'язок бізнесу, політики й

ще 2005 року накинувся засуджувати книгу американського письменника Дена Брауна «Код да Вінчі» та намагався подати на нього до суду? Правильно — російська православна церква.

Тоді у Ватикані запропонований Деном Брауном варіант пошуку ключів до таємниць духовних святинь людства назвали цілеспрямованою спробою дискредитувати Римську католицьку церкву за допомогою абсурдних та притягнутих за вуха викривлень.

«Я сподіваюся, що мій роман стане каталізатором для читачів і кожен сам для себе з'ясує важливі питання віри, релігії та історії», — зазначив автор Ден Браун.

РПЦ підставила плече Ватикану, звинувачуючи Брауна в тому, що творить сама.

«Популярний роман «Код да Вінчі» американського письменника Дена Брауна так само, як і інші спроби переписати історію земного життя Ісуса Христа, має на меті виправдання гріха, — йшлося в заяві московських попів. — Таке неприкрите намагання переписати Євангеліє та історію земного життя Ісуса пов'язане з тим, що особисті й соціальні гріхи люди намагаються виправдати, приписавши їх Христові... У цьому сенсі книга «Код да Вінчі» мало відрізняється від древніх і нових спроб переписати євангельську історію».

Чимало з нас схильні сумніватися в правдивості всіх існуючих постулатів. Напевно, тому що шлях до істини лежить саме через сумніви і через пошуки цієї істини. Браун пропонує не саму істину, а лише її пошук.

Ніхто не заперечує, що книга Брауна має суттєву літературну й історичну базу. Вона ґрунтується на апокрифічних Євангеліях.

Очевидно, крім усього іншого, російська церква не втнула цієї суті інтелектуальної провокації Дена Брауна. Роздуми й сумніви — не її «коньок».

А головне — найгучніше «лови злодія» зазвичай кричить сам злодій.

Для нас показовою є синхронність РПЦ із Ватиканом, котрий, імовірно, насправді багато в чому впізнав себе. А ми це побачили на практиці. На відстороненні такого впливового духовного, релігійного центру від війни, котру розв'язала й не бажає зупинити країна-кат — росія, яку Франциск так старанно, але безуспішно намагається відмити. Давні зв'язки пальцем не зітреш. ■

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Рашисти харківські заводи бомбили з особливим цинізмом, тому не всі з них після війни зможуть відновити виробництво. Невідомо також, чи повернуться додому підприємства середнього бізнесу, що переїхали до центральних і західних регіонів із міркувань безпеки. Навіть знаменитий ринок «Барабашово», що став візитною картою пострадянського Харкова, планує змінити свій масштабний формат. Але, попри всі складнощі, харків'яни не опускають руки, шукаючи нові варіанти економічного розвитку міста.

Харківські крила

Харківське авіапідприємство окупанти почали накривати артилерією з перших днів війни. А навесні закидали касетними боеприпасами заводське летовище і скинули три 600-кілограмові авіабомби на цехи та адміністративні будівлі. Один із літаків збили ЗСУ просто над ХАЗом, узявши в полон пілота, який дивом вижив. Уламки машини тривалий час валялися на цій території як доказ варварської сутності кремлівських орків і краху легенди про їхню непереможність.

Хазівці одразу стали на захист свого підприємства, оскільки була висока ймовірність висадки тут ворожого десанту за прикладом Гостомеля. Після цього утримати Харків було б набагато важче. Сміливість і проявлені ініціатива працівників заводу стали одним із важливих епізодів в обороні міста, тому гендиректора Олександра Кривоконя і головного енергетика Геннадія Стрюкова було нагороджено орденами «За мужність» III ступеня.

Але війна тут іще не завершилась. Долю колишнього потужного авіабудівного гіганта наразі не визначено, оскільки місцеві чиновники більше не бачать потенціалу для його відбудови та розвитку. Як повідомив мер Ігор Терехов, команда архітекторів наразі обговорює проблему реформатування старих заводів. У майбутньому вони можуть стати культурними осередками, невеликими екологічно чистими підприємствами або підприємствами змішаного використання. Що ж стосується ХАЗу, то на його території можуть висадити великий парк. Раніше, тобто ще до війни, на ці площі активно претендували забудовники, тому що завод розташований неподалік історичного центру. Щоправда, в мерії розуміють, що авіапідприємство перебуває в державній власності, тому про остаточне вирішення його долі поки що говорити рано. Найвірогідніше, всі крапки над «і» розставлять уже після того, як пройде дискусія про подальший розвиток вітчизняної авіаційної галузі в цілому.

Чи втримається зрештою на плаву місцева школа авіабудування, нині сказати складно, але її учні продовжують дивувати своєю творчою креативністю. Нещодавно на базі харківського конструкторського бюро науково-виробничої компанії Skyassist, заснованої вихідцями з різних регіонів країни, був створений унікальний дрон-розвідник Sirko. Цей безпілотник може залітати в стан ворога на відстань до 100 кілометрів, залишаючись фактично невидимим, оскільки виготовлений із полімерних прозорих матеріалів. Його двигун працює дуже тихо, а сам БПЛА не випромінює жодних хвиль, тому його важко розпізнати за допомогою спеціальних приладів. Але якщо ворог

усе ж таки виявить розвідника в якийсь новий високотехнологічний спосіб, дрон автоматично повернеться на початкову точку без використання GPS.

Ця невелика крилата машина здатна працювати навіть у сутінках і передає інформацію одночасно на два будь-які девайси. «На мою думку, спеціалісти КБ розробили майже ідеальну схему літака», — каже один із засновників компанії Ігор Криничко. — Їм вдалося оптимально спланувати відсіки для бортового обладнання і логіку розміщення всіх систем. Таким чином вони змогли в малому форм-факторі розмістити всі необхідні прилади для виконання аеророзвідки».

Sirko можна також назвати універсальним літальним апаратом, оскільки він збирає не лише розвідувальні дані, а й «вміє» корегувати точний вогонь артилерії. В комплекті з наземною станцією дрон коштує чотири тисячі доларів, тому цю модель можна назвати дуже економічною. А ще компактною, адже разом з усіма аксесуарами безпілотник важить лише три кілограми і легко розміщується в невеликому заплічнику. Це дозволяє оператору скласти й розкласти апарат за лічені хвилини й далі рухатися з вільними руками.

Аби створити цей, без перебільшення, унікальний дрон, засновники компанії вклали свої кошти, а також гроші друзів із США, Естонії, України. Загальна сума інвестицій — 5 мільйонів гривень. Тепер Skyassist проводить випробування Sirko у відповідності до вимог Міноборони, після чого планують налагодити його серійне виробництво. У розробці моделі брали участь випускники і співробітники Харківського національного аерокосмічного університету, тому хочеться вірити, що відома вітчизняна авіаційна школа все ж знайде спосіб для власної реалізації і в майбутньому.

Інноваційні метаморфози

Не буде таким, як раніше, і харківський ринок «Барабашово». Ще за кілька років до війни нині покійний мер Геннадій Кернес планував прокласти через нього дорогу, аби довести власникам ТЦ, хто в місті справжній господар. У хід пішли бульдозери, кулачні бої й навіть перестрілки.

Сьогодні та містечкова битва павуків у банці здається слабенькою трагікомедією, оскільки рашисти тривалий час розстрілювали ринкові павільйони з якоюсь особливою лютью. Але бізнес тут потроху оживає, хоча навряд чи він збереже свій звичний формат. У новому генеральному плані Харкова, над яким зараз працює команда архітекторів, цю 75-гектарну територію буде перевтілено в «революційний район змішаного використання, присвячений просуванню наукових і технологічних інновацій». Принаймні таке повідомлення розповсюдила пресслужба міськвиконкому.

А Ігор Терехов додав у своїх коментарях кілька цікавих, але не надто зрозумілих деталей. «Проект об'єднає інноваційний потенціал наукових парків із сучасними підходами до створення мікрорайонів», — сказав він. — Тут будуть створені нові схеми житла, а також гнучкі багатоквартирні будинки, які сприятимуть економічному розвитку міста за рахунок інноваційних досліджень і компаній. Зв'язок з університетами матиме важливе значення». За його словами, йдеться про «проектван-

ПЛАНІВ ГРОМАДДЯ

Політ над руїнами

Харків за рік війни втратив левову частку своїх підприємств, тому переживає не найкращі часи

Політ універсального Sirko. Фото компанії Skyassist.

ня адекватних суспільних просторів і споруд для просування орієнтованого на людину району майбутнього». Торгові місця тут планують залишити, але вони будуть якісно нового рівня.

До згаданого «революційного плану» потрапив також двигунобудівний завод «Серп і молот». А точніше — 50-гектарна територія, яку він колись займав. Рішення про остаточне банкрутство підприємства обласний Господарський суд виніс ще 2005 року. Рівно через 10 років усі заводські будівлі було підірвано, а територію розчищено. Втім замість обіцяних торгово-розважальних центрів, житлових мікрорайонів і дуже амбітного проєкту під назвою «Смарагдова долина» тут сформувалося несанкціоноване сміттєзвалище. Хто розчищатиме давню міську авієву стайню тепер, поки що невідомо, бо до війни за цю справу бралася по чергово кілька компаній, і щоразу безуспішно. Але в мерії обіцяють, що цього разу все буде по-іншому.

Одні їдуть, інші повертаються

Ігор Терехов недавно повернувся з робочої поїздки до США і повідомив на пресконференції, що американські та європейські державні та громадські організації готові взяти участь у відбудові Харкова. За його словами, інвестиційної підтримки станом на зараз потребує багато українських міст, тому мерія, аби витримати конкуренцію, вже готова надати потенційним інвесторам гарантії прозорості роботи. «В мене була низка зустрічей із керівництвом USAID та представниками інших міжнародних фінансових інститутів», — розповів він. — Партнери потребують захисту своїх інвестицій із нашого боку, тому повинні бути чіткі гарантії того, що все буде чесно. Я надав такі гарантії й запевнив інвесторів у тому, що ми готові співпрацювати абсолютно прозоро».

Загалом сьогодні харківський економічний сектор важко назвати стабільним. За перші чотири місяці року в місті при-

Руїни Харківського авіапідприємства. Фото з сайту dumka.media.

пинили свою діяльність 4 тис. 11 ФОПів. Але водночас 3 тис. 412 фізичних осіб відкрили свою справу в Харкові й іще 407 обрали місто як локацію для своєї роботи, змінивши податкову адресу. Ця статистика свідчить про певне зростання ділової активності, адже місяцем раніше кількість ФОПів була на третину меншою.

Водночас 210 харківських суб'єктів господарювання вже перевезли свої потужності до інших регіонів, скориставшись державною програмою релокації підприємств. Про це повідомив Департамент адміністративних послуг та споживчого ринку міської ради з посиленням на дані Міністерства економіки. Половина з тих, що переїхали, вже відновили роботу на нових майданчиках, і ще 387 чекають, поки їхні заявки буде розглянуто. Найбільше бізнесових структур перемістилося до Львівської, Закарпатської, Івано-Франківської, Хмельницької та Чернівецької областей.

Утім не всім харків'янам підійшли запропоновані умови, оскільки 128 підприємств відмовилися від наявних локацій. Чотири з них уже повернулися додому. Йдеться про компанії легкої та металообробної галузі, а також медичні приватні центри.

Важко назвати стабільним сьогодні й харківський ринок праці, бо в місті та області бракує кваліфікованих спеціалістів робітничих спеціальностей. Підприємства, яким не дали бронь від мобілізації, втрачають працівників через призов. Набрати нових досить проблематично, тому що чоловіки, які не хочуть іти на війну, уникають офіційного працевлаштування. Замінити їх жінками важко не лише тому, що не всі професії їм під силу з суто фізичних міркувань. А й тому, що молоді матері в цей складний час змушені сидіти вдома з дітьми, адже дитсадки та школи здебільшого не працюють. На приватні ж у них бракує коштів.

До речі, в області сьогодні важко знайти робоче місце, де б заробітна плата сягала хоча б 12 тисяч гривень. Це той мінімум, який дозволяє бодай якось звести кінці з кінцями з урахуванням теперішніх цін на продукти, ліки та комунальні послуги. Отож безробітні воліють перебиватися «гуманітаркою», очікуючи кращих часів. Найбільш поширений рівень зарплати сьогодні зупинився на позначці 9 тис. гривень, а суму, що сягає прийнятних 15 тисяч, спроможні виплачувати лише 11 відсотків роботодавців. ■

Ганна ЯРОШЕНКО

У квітні в межах робочої поїздки на Полтавщину президент України Володимир Зеленський відвідав один з медичних закладів, де лікуються військовослужбовці, і вручив їм державні нагороди. Поміж інших медалі «За військову службу Україні» удостоївся 34-річний захисник із Полтави Владислав Вишневецький, котрий нині проходить реабілітацію після складного вогнепального поранення. «Звичайно, приємно отримати нагороду з рук президента. Це дуже важливо найперше для батьків, сина, дружини. Юліана попросила мене навіть сфотографуватися з главою держави — для сімейного архіву. Безумовно, ця подія — одна з яскравих сторінок нашої родинної історії, — поділився Влад. — Хоч загалом не вважаю себе героєм. Справжні герої зараз на передовій стримують натиск російських окупантів, які мають значну чисельну перевагу».

Снаряд прилетів хтозна-звідки й вибухнув зовсім поруч

Раніше неодноразово перетиналася з Владиславом на ковальських фестивалях. Річ у тому, що молодий чоловік — представник доволі рідкісної в наш час професії коваля. Пригадує, з дитинства йому подобалося робити щось руками. До того ж він мав змогу реалізувати це бажання в майстерні діда, котрий мешкав у приватній садибі. Закінчивши аграрний коледж управління і права, хлопець жодного дня не працював за фахом.

«Сталося так, що якось разом із Юліаною випадково натрапили на оголошення про те, що в кузню потрібен працівник. Освоювати професію коваля розпочав із простих операцій, робив багато заготовок, — присівши на лавочці біля лікувального закладу, розповідає Владислав Вишневецький. — Останні п'ять років працював на себе, пізнавши всі переваги й недоліки власної справи. Загалом можу робити з металу все, але останнім часом мене найбільше цікавила тема ножів. Бачте, багато людей хочуть чимось виділитися з-поміж інших, усвідомлювати, що таких екземплярів рідко знайдуть інструментів, як у них, небагато. От такі й ставали моїми замовниками. Завдяки соцмережам мав вихід за кордон. Найдорожчий ніж продав одному чоловіку зі США десь за 800 доларів. Але не варто думати, що іноземці не рахують грошей: для багатьох із них найвищою планкою є ніж за 50 баксів».

Повномасштабна війна змусила Владислава поставити ковальську справу на паузу й узяти до рук зброю. Будучи членом ГО «Єдність і братерство», він разом з друзями готувався до цього заздальгид. І зараз переконаний: ніхто тебе не підготує до виконання завдань за призначенням краще, ніж ти сам.

«Насамперед ми подбали про свої родини — вивезли їх у безпечне місце. І вже 24 лютого були на території військової частини й записувалися до війська. Десь близько тижня охороняли аеродром у Полтаві. А тоді нас кинули на Запорізький напрям. Я тримав оборону у складі 5-ї батальйонної тактичної групи (вона вже розформована) 81-ї окремої аеромобільної бригади, — продовжує свою розповідь учорашний коваль. — На передовій був до 12 липня — якраз того дня й отримав поранення. Що за цей час пережив? Так я й досі все це переживаю. Найбільше запам'яталося те, що в зоні бойових дій дуже сумував за родиною, зокрема за 8-річним сином Яном. Спілкуватися за допомогою відеозв'язку вдавалося лише приблизно раз на тиждень, коли добиралися до зони покриття супутникового інтернет-сервісу Starlink. А так мобільний зв'язок завжди був поганої якості — треба було залізти на горище будинку і тримати витягнутою вгору руку, аби хоча б переслати рідним SMS-ку, яка містила лише два слова: «Усе гаразд», — це означало, що ти живий».

Спершу ми стояли під Гуляйполем Запорізької області: москалі вели вогонь по нас, ми — по них. Переважно то були артилерійські дуелі. На ту пору нам здавалося, що там дуже «гаряче». Та все пізнається в порівнянні. Найінтенсивніші бої були все ж у Луганській облас-

ГALEREA ГЕРОІВ

З кузні — на передову

Медаллю «За військову службу Україні» нагороджений захисник з Полтави, коваль Владислав Вишневецький, котрий проходить реабілітацію після складного поранення

Фото з президентом України Володимиром Зеленським для сімейного архіву.

Владислав Вишневецький з побратимом Владиславом Гречихиним.

ті біля Лисичанського нафтопереробного заводу. Пригадую, ми зайняли тоді бойові позиції в лісосмузі. Наші хлопці спалили ворожий танк, до якого було десь 80 метрів. Нам пощастило, що та лісосмуга розкинулася в улоговині, відтак «рашистська» броньована машина, виїхавши на дорогу, не могла опустити нижче дуло й у підсумку там і лишилася. А потім кацапи почали накривати нас вогнем так, як ніколи: з окопу голову неможливо було висунути. Надійшов наказ відступити. Ми перемістилися до села Верхньокам'янське Донецької області, де нам дали кілька днів передишки. А тоді повернулися на лінію вогню. Одного дня по наших позиціях знову почав бити танк. Десь на третій день він, вірогідно, пристрілявся. Ми з побратимом перечікували обстріл у невеликому бліндажі. Аж тут умить хтозна-звідки (наче з-під землі) прилетів снаряд і вибухнув зовсім поруч. Мій товариш у мене на очах за лічені секунди відійшов у вічність. А мене поранило в ногу: пробило стегнову кістку, вивернуло м'язи...»

Першого тижня в палаті лікарні продовжував «воювати» ногами

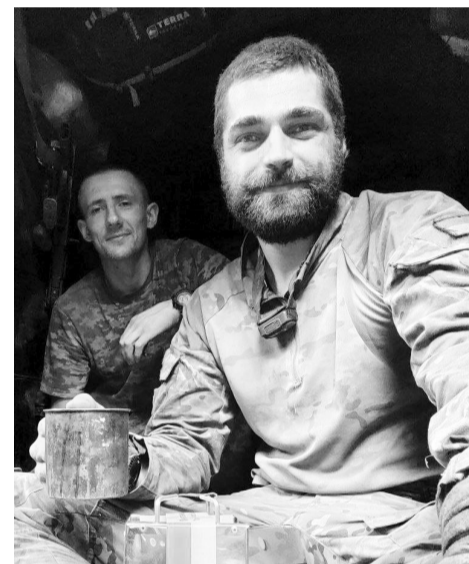
Ще до повномасштабної війни ГО «Єдність і братерство» організувала тренінги з тактичної медицини. Їхнім учасником був і Влад. Та оскільки йому бракувало вільного часу, техніка накладання кровоспинного турнікета — це чи не єдине, що він добре запам'ятав. І саме це знадобилося йому в екстремальній ситуації.

«Щоправда, і тут дав маху — неправильно зафіксував джгут, — пригадує ще одну деталь мій співрозмовник. — Тож його довелося накладати заново, через що згаяв час і втратив багато крові. Уже навіть відчув, було, запаморочення (а це найнебезпечніше — знепритомніти в процесі надання собі допомоги). Але тієї ж миті підбіг побратим, який перебував у сусідньому окопі, і допоміг дотиснути джгут, унаслідок чого кровотеча зупинилася. Потім за допомогою розібраних ящиків від «градів» зафіксував ногу, бо вона трималася лише на м'язах — за найменшого руху відчував, як уламки кістки труться один об один. Приємного, я вам скажу, в цьому мало».

Мені пощастило, що саме в той час бійці місцевої територіальної оборони, до яких нас кинули на підсилення, привезли на «бусі» обід. Бо, не секрет, на фронті бракує евакуаційного транспорту (а також медиків та й узагалі професіоналів).

У руках Владислава метал ставав пластичним і слухняним.

Владислав Вишневецький (на передньому краї) у польовому бліндажі. Фото надані Владиславом ВИШНЕВЕЦЬКИМ.

зонті, дружина одразу помітила, що він кульгає. Втім він зауважує, що якщо розходитися, то майже не відчуваєш втоми від ходьби. Якщо ж хоч годину посидиш чи полежиш, треба знову розім'ятися ходінням.

Під час спілкування з військовим сплило ще одне питання, що стосується виплат пораненим бійцям і не має односторонньої відповіді. Владислав Вишневецький вважає: через неідеальне законодавство люди нерідко трактують закони так, як їм хочеться.

«Розумію, що поранених дуже багато і тримати всіх їх на бойових виплатах просто нереально. Але й виплата в розмірі 522 гривні (таку суму одержую останні три місяці) — це просто смішно, — скаржиться захисник. — Бо ті препарати, які приймав, обходилися мені десь у 1,5 тисячі гривень на тиждень (зараз, щоправда, ця сума дещо зменшилася). Висловлювати невдоволення під час війни начебто не годиться, бо це можна сприйняти як дискредитацію ЗСУ: хто піде добровільно на фронт, знаючи, що в разі, якщо його поранять, він отримуватиме копійки? Та я вважаю, що пускати це питання на самоплив теж не можна. Держава має гарантувати пораненим військовослужбовцям гідне грошове забезпечення. І якщо це питання не буде врегульоване, змушений буду звертатися до суду».

На запитання ж, яким учасник цієї війни бачить своє майбутнє життя, Владислав відповідає так: «Якщо через місяць військово-лікарська комісія визнає мене обмежено придатним до військової служби, то повернуся до війська (звісно, штурмовик із мене, на жаль, уже ніякий). Якщо ж визнають непридатним, то, мабуть, продовжу займатися ковальством, виготовленням ножів. А можливо, й ні. Бо, думаю, не тільки в мене, а й у багатьох із тих, хто вже понохав пороху, відбуваються екзистенційні зміни, коли речі, які до війни здавалися важливими, тепер стали менш значущими або й геть знецінилися. І потрібно шукати нові смисли».

Мене доправили до точки евакуації, а тоді до села Никифорівка, де був стабілізаційний пункт, далі ж — до Краматорська, Дніпра. Як і багато хто з побратимів, першого тижня в палаті лікарні продовжував «воювати» ногами. Згодом, на щастя, попустило».

В одному з дописів Владислав Вишневецький поділився з фейсбуківськими друзями: «Це вже 9-й заїзд на операцію». Під час нашої розмови він уточнює: «Спочатку була операція на м'язах, потім — операція зі з'єднання уламків кістки із застосуванням фіксуєчючих пристроїв, далі — не одна пересадка шкіри... І отак загалом набралось дев'ять операцій різного ступеня складності — дружина Юліана рахувала. Передавши нашого сина Яна під опіку батьків, вона весь час була поряд».

До Полтави ми з нею повернулися торік у вересні. До того, як зняли апарат зовнішньої фіксації, моя поранена нога, зрозуміло, була в нерухомому положенні. А ще післяопераційний стан унеможливив вправи зі зміцнення атрофованих м'язів, і зокрема сухожилля та зв'язок. Під час реабілітації довелося відновлювати згинання нижньої кінцівки і, по суті, заново вчитися ходити. Пережив ще й невроліз — процедуру зі звільнення нерва від рубцевої тканини, що здавлювала його. Також лікарі зробили менш помітними рубці, максимально зняли больовий синдром, через який змушений був приймати ліки, що пригнічують мозкову діяльність».

Та все ж поранення й досі дається взнаки. Як тільки Влад з'явився на гори-

Анна ФРАНК

«Я пам'ятаю, вибач, я все пам'ятаю,
І біль ніяк не зникає...»
Арсен Мірзоян, «Капронові банти»

Для мешканців Донбасу повномасштабне вторгнення — новий розділ довгої та страшної історії. А для свідомих донбасівців це ще й новий кілок у понівечене 2014 роком серце.

Я була підлітком, однак пам'ятаю багато. Пам'ятаю головне. Бо діти все сприймають інакше. Вони фокусуються не на подіях, а на власних асоціаціях, думках, почуттях. У 2014-му дитинство втратило сенс. Бо ти більше не маленька, не захищена батьківською любов'ю. Бо снаряд байдуже, кого вбивати. А «русскому міру» байдуже, кому ламати життя.

Перше, що згадується з тих часів, — незрозуміння того, що відбувається. Революція гідності та перші заворушення у рідному регіоні для мене виглядали цілковитою дорослою нісенітницею. Мені не хотілося у цьому розбиратися, дорослі самі вирішать усі питання. Але з'явилася якась незрозуміла тривога. Очікування чогось неминучого і руйнівного. Наче стоїш із зав'язаними очима перед торнадо, який несеться на тебе.

Пам'ятаю, як одного дня мама сказала, що у нас забрали Крим. Як таке взагалі можливо? Як можна просто забрати шматок іншої країни? Мені було важко усвідомити, осягнути те, що відбувається. Але ми чітко зрозуміли загрозу. Коли забрали Крим, ми відчули: тепер — наша черга.

Почалися перші обстріли. Ми спостерігали, як виїжджали перші однокласники, батьки яких працювали у прикордонній службі чи на митниці. З'явилися перші окопи з нашими військовими — напівроздягненими і голодними. Їх швидко змінили блокпости «ополченців». Почалася окупація.

Я пам'ятаю, як ми з мамою варили для наших військових бідон порсцу. Як смажили під собою піржків. Мій батько відвозив їм продукти, ліки, засоби особистої гігієни. Він робив це у відносно невеликому місті, де майже кожен його знав і міг упізнати машину, яка поїхала у бік українських позицій. І де майже кожен чекав на «руській мір». Він ризикував не тільки собою, а й усіма нами, своєю родиною. Але тоді це здавалося єдиним виходом. Тоді ми вірили, що відіб'ємося.

У 2014 році наша армія була у жахливому стані. Зброї обмаль, забезпечення кепське, воїни не підготовлені. Вони робили все, що могли, але були налякані не менше, ніж ми, цивільні. Вони гинули за нас. Вони потребували всього. Але першими з рук батька вихоплювали мої листи. Тоді я писала вірші нашим військовим, аби підтримати їх. Це, здебільшого, були рядки, написані російською мовою, але з безмежною любов'ю, вдячністю та болем.

Не разбиты и не разрушены,
Врагом подлым мы не задушены:

Реквием почти без оружия,
Но из стали рождёнными душами.
03.07.2014.

Згодом я часто замислювалася, чи живі зараз ті, хто носив у кишені мої листи. Де вони? Знову борються за мене? А я от, хлопці, знову в окупації. Бачите, як життя любить іронію.

А потім наших воїнів вибили з мого міста. І я не знала, де ми тепер. Наче вдома, але я вже

не була так упевнена. Свій блокнот з віршами я сховала за шафу. У мене ще була маленька стрічка у кольорах українського прапора, приз за участь у шкільному конкурсі з українознавства «Патріот». Її я теж сховала. Коли вчителька віддавала стрічку разом з грамотою, провела «інструктаж»: «Можна пов'язати на ручку, можна — на ніжку. Дивіться тільки, щоб вас не постріляли». Батько сховав українські прапорці, які йому подарували військові. Я прибрала з робочого столу комп'ютера тризуб. Ми чекали на обшуки. Якимось дивом цього не сталося.

Я пам'ятаю перших зниклих впливових та небідних людей нашого міста. Пам'ятаю, як їх потім знаходили мертвими у лісопосадці. Або не знаходили. Пам'ятаю, як «ополченці» заселилися у будинки людей, які виїхали. Як вони зупиняли автівки, виганяли з них водіїв і забирали машини собі. Як я їх боялася. Як до мене вперше прийшло усвідомлення слова «зв'алтування» і тваринний страх перед ним. Як мені, наче вовченті, хотілося кинути на них просто на вулиці, бо знала, що вони вбивають моїх співгромадян. А я — безсила. Пам'ятаю, як мама попросила ні з ким у школі не розмовляти про нашу позицію. Адекватних донбасівців тоді було легко вирахувати — вони здебільшого мовчали. Прихильники ж «русского міра» не стуляли пельки. Пам'ятаю, як мама вперше приїхала від баби з дідом у сльозах. І тоді між нами почала розвертатися прірва.

И вместо того, чтобы мнать
Свою Украину и делать лучше,

Вы стали пятками дружно сверкать

И мчатся к Союзу времён уж минувших.

Поймите, проблема совсем не в стране,

Она — это мы, отражение наше,

Но кто же признаётся сможет себе,

Что доля вины и его в этой каше?

Шагая во тьму, на призрачный свет

Уходят продажные дети.

Заклеют вам рот, посадят на цепь,

Но вам так милы эти цепи.
22.08.2014.

Люди в гневе кричат и ругаются,

Но направят на них автомат,

Как уже воевать улыбаются,

Каждый деланно очень рад.

У нас больше шутов не водятся:

Похватили винтовки поганые

И, себя возомнив полководцами,

Мародёрствуют вечно пьяные.

Говорим мы и мыслим потише,

Ведь готова уже пуля в спину

Для того, от кого услышат:
«Я за матір свою, Україну!».

14.09.2014.

Пам'ятаю, як було боляче, коли мої друзі наперебій дискутували про звірства «укропів» і героїзм «ополченців». Як пов'язували собі на зап'ястя георгіївські стрічки. Як постили на своїх сторінках у ВК пісні про «новоросію», принизливі жарти про «хохлів», прапори росії та «днр». Як ходили на блокпости до своїх кумирів і приносили звідти подарунки: патрони та гільзи. І як мріяли стати такими, як вони. І стали. Господи, скільки з них

ОСОБИСТЕ

Привиди минулого

Від окупації до окупації — ціле життя

«Ополченці» зупиняли автівки, виганяли з них водіїв і забирали машини собі. Люди їх боялися.

дійсно зараз узяли зброю і вбивають українців... Мої шкільні друзі. Мої розчарування та біль.

Я пам'ятаю свою першу й останню суперечку у школі. Коли однокласник почав закидати щось про приєднання до росії, я героїчно «відстрілювалася» контраргументами, які чула від батьків. Вчителька почула нашу сварку і спитала, що там у нас трапилося. «Даня хоче у росію!» — обурено вигукнула я. «Ми всі туди хочемо», — відповіла вчителька. І цей момент остаточно зруйнував у мені парадигму «дорослі краще знають». Деякі з них не знають ні чорта.

Пам'ятаю, як зняли з адмінбудівель українські прапори і змінили на траурні «республіканські». Пам'ятаю шкільну лійку, на якій виступав новий міський «голова», а позаду нього стояли двоє автоматників. Пам'ятаю, як вчителі дозволили вести зошити російською, якщо хочеться. І як я до останнього писала українською. Пам'ятаю, як почали виставляти у щоденники «5» замість «12». Пам'ятаю, як боялася йти зі школи, бо містом вешталася п'яні «ополченці» зі зброєю.

Здравствуй, солдат вражеских войск,

Сколько же бед и смертей ты принёс.

Вспомни, солдат, что ты чей-то сын,

А кто-то сегодня детей хоронил.

Что у тебя в карманах, солдат?

Залитые кровью монеты блестят.

Кто же тебе награду-то дал

За то, что ты чьих-то детей убивал?

25.08.2014.

У мене було одне — вірші. Я поверталася зі школи і писала майже щодня, а за коми мені були злі сльози. Як мені хочеться обійняти ту себе. Тримайся, дівчинко, тримайся.

Пам'ятаю, як снаряд прилетів у підвал багатопверхівки навпроти. Не розірвався. Розірвалося тільки серце. Пам'ятаю, як ми вночі ховалися від обстрілу у підвалі своєї п'ятиповерхівки. Підвал був непридатним для бомбосховища, не мав вентиля-

ції, і мою чотирирічну сестричку постійно нудило. Коли ми поїдемо звідси й орендуємо квартиру, мала винесе свій вердикт: «Тут багато шаф, буде де сховатися від війни».

Пам'ятаю, як моєю вулицею їхали танки. Я досі не знаю, чий вони були. Пам'ятаю перші «прильоти» по місту і перших загиблих. Вибиті вікна. Нудотний страх.

Тошнит от густого дыма,
Тошнит от зневной тирады.
Сказали они: «Миру мира!»
И стали пускать снаряды.
02.09.2014.

Пам'ятаю 19 травня 2014-го, день народження моєї мами, який вона проводила у лікарні зі мною та молодшою сестричкою — ми проходили медогляд до школи та дитячого садка. Українські військові на той момент уже залишили місто. Раптом у величезних вікнах дитячої поліклініки ми побачили чорний джип, із якого прожогом вибігли чоловіки у формі. Із заднього сидіння вони за руки й ноги витягли свого «побратима» — з його розбитої голови на землю ющила суміш мізків і крові. Немісцеві, вони потягли його просто до дверей дитячого відділення. Сполотнілі медсестри пояснювали їм, де розташований хірургія. Вони заляпали підлогу кров'ю. Я пам'ятаю, як ішла і боялася опустити очі, щоб пильніше роздивитися ті калюжки. Я думаю, той чоловік уже був мертвий. Пам'ятаю, як мама всім гукнула: «Відійдіть від вікон! Вони можуть стріляти по вікнах!», і відвідувачі лікарні полинули у коридор. Ті чоловіки були у чорній формі та не мали розпізнавальних знаків. Ані шевронів, ані прапорів, нічого. З лікарняного кіоску вони вигребли всі пляшки з водою. Розрахуватися за них якось не змоглися. І поїхали. Батько мчав через усе місто, аби нас забрати. Пам'ятаю його очі, коли він увійшов до лікарні. Пам'ятаю, як обійняла його. Як плакала від страху.

Пам'ятаю, як неподалік бабиного села спалили колону російської техніки. І мешканці села потяглися до тієї колони, аби поцупити залишки тушонки та інших продуктів. Ніхто не голо-

дував тоді. Просто «народ Донбасу» вкотре відзначився. Хтось крав набіи та снаряди, не маючи при цьому автоматів чи будь-якої зброї взагалі. Вони витягли з БТРів обвуглені трупи і набивали авоськи всім, що не встигло згоріти. Ніхто не ховався. Стерв'ятники.

А потім прийшла і наша черга їхати. Я, мама, сестра і чотири спортивні сумки з речами. Огидні «ополченці» на блокпостах, п'яні та з оголеними торсами, бо їм жарко. Огидний ляскіт автомата по їхніх оголених спинах. П'яні очі. Ми виїхали. Ми побачили українські прапори. Ми плакали від щастя.

Ми їхали в нікуди. Але водночас — в Україну. І це не могло принести нічого поганого. Було важко. Але ми були поряд — вигнанці зі свого рідного дому і наша понівечена країна, вигнанка з кола «сильних світу цього»...

Тепер усе по-іншому. Я знову тут, але все по-іншому. Я більше не вигнанка, я — борець, який крок за кроком повертає те, що в нього вкрали. І моя країна — більше не жертва, а затятий воїн-переможець. Тому ми ще поборемося.

Средь толп глупцов и предателей

Сожму в руке страны своей флаг.

Я знаю, жестоки ваши «спасатели»,

Но всё же не вечен мрак.

Однажды закончатся взрывы

И станут спокойными лица.

Однажды мы станем счастливыми,

Счастливы, что мы — украинцы.
06.07.2014.

Когда-то зажжём мы свечи,

Когда-то утихнет боль.

Когда-то нам станет легче,

Затихнет неравный бой.

Мы скоро поднимем наш флаг,

Немного помятый и пыльный,

И строки на нём заблестят:
«Незламні, єдині, вільні!».
22.08.2014.

Ми все повернемо. Ми всіх повернемо. Ми всі повернемося.

Інна СТЕПАНЧУК

Верховний Суд України назвав «малозначною» справу за позовом Катерини Хом'ячук, матері загиблого в авіакатастрофі під Чугуєвом курсанта, та відмовив у відкритті касаційного провадження. Тобто, простіше кажучи, навіть не захотів розглядати справу.

Про історію пані Катерини ми вже писали в червні 2021 року. І навіть здавалося, що в непорозумінні вже давно поставлено крапку. Аж ні!

В той час, коли Україна виборює на полі бою право бути вільною і цивілізованою державою, понад два роки триває особиста «війна» Катерини Хом'ячук з чиновниками.

«Не таке» посвідчення

Її життя раптово змінилося у вересні 2020-го. Тоді, нагадаємо, всю Україну сколихнула трагедія під Чугуєвом на Харківщині: в авіатроці літака Ан-26Ш загинуло 26 осіб, 19 із них — курсант Харківського національного університету повітряних сил ім. Івана Кожедуба. Серед них був і син пані Катерини — 21-річний Максим Хом'ячук. Біль від особистої родинної трагедії загострила несправедливість: родинам усіх курсантів тоді надали статус членів сім'ї загиблого військовослужбовця. От тільки на Вінниччині, в Оратівському районі, вирішили, що Катерина Хом'ячук на такий статус чомусь не заслуговує. Така ж доля спіткала і родину курсанта Богдана Матвійчука з Житомирщини. Тільки цим двом родинам відмовили в наданні такого статусу, бо... не знайшли законних підстав!

Лише після втручання офісу омбудсман та «України молода» справедливості було відновлено. І на початку серпня 2021 року Катерина Хом'ячук таки отримала вистраждане посвідчення матері військовослужбовця, який загинув під час проходження військової служби. Видав його Вінницький обласний територіальний центр комплектування та соціальної підтримки (колишній військкомат).

Разом із цим посвідченням жінка отримала право на передбачені законом пільги та змогла достроково оформити пенсію.

Тут варто пояснити, що видів посвідчень, які отримують родини загиблих військовослужбовців, є два. Так зване «сіре» (його видають органи соціального захисту населення) та «чорне» (видають територіальні центри комплектування та соціальної підтримки). Відрізняються ці посвідчення видами і розмірами пільг. Водночас наявність одного посвідчення жодним чином не є перешкодою для отримання іншого. Тому юристи зазвичай радять: аби сповна користуватися передбаченими державою пільгами, краще отримувати обидва посвідчення.

Пані Катерина отримала «чорне» посвідчення і на той час навіть не задумувалась про «сіре». Але вже в жовтні того

■ НЕСПРАВЕДЛИВО

«Поверніть сина, і мені не потрібне буде ніяке посвідчення»

Мати загиблого в авіатроці під Чугуєвом курсанта продовжує добиватися справедливості заради пам'яті про сина

ж року жінці відмовили в нарахуванні пенсії, бо в неї трохи «не таке» посвідчення, та припинили виплати! На посвідченні, яке дало би право на призначення пенсії, як пояснило у своєму листі Головне управління Пенсійного фонду у Вінницькій області, має бути написано «Посвідчення члена сім'ї загиблого», а в Катерини Хом'ячук написано тільки «Посвідчення». А немає «правильного напису» — немає і пенсії!

Щоправда, виплати згодом, після роз'яснення Міністерства у справах ветеранів, таки поновили. Обійшлося навіть без втручання преси. Проте жінка, аби знову не опинитися в подібній ситуації та щоб мати пільги, які не передбачає «чорне» посвідчення (наприклад, на придбання дров, що для села є важливим), вирішила отримати документ, без якого її втрата сина для чиновників чомусь виглядає непереконливою.

І тут знову почалася вже знайома історія — «не положено!» Навіть з тими ж самими формулюваннями! Управління праці та соціального захисту населення Вінницької районної військової адміністрації у видачі такого посвідчення та встановлення матері курсанта статусу члена сім'ї загиблого ветерана війни відмовило, мотивуючи відсутністю правових підстав! Оскільки смерть сина пані Катерини «не пов'язана із захистом Батьківщини». Точнісінько як це було рік тому! Хоча частина батьків інших загиблих курсантів такі посвідчення отримували без проблем!

«Чим моє горе відрізняється від горя інших батьків?»

Жінка звернулася до суду. Але й третя влада підстав задовольнити позов матері не знайшла. Та якби ж вона хотіла чогось неймовірного! Вона ж лише прагнула мати те, що вже отримали родини інших загиблих курсантів!

Як наголошується в описовій частині Вінницького окружного адміністративного суду, з рішенням якого погодився потім і апеляційний суд, Максим Хом'ячук загинув у мирний час і не брав

участі у захисті Батьківщини та не перебував у районні проведення воєнних дій.

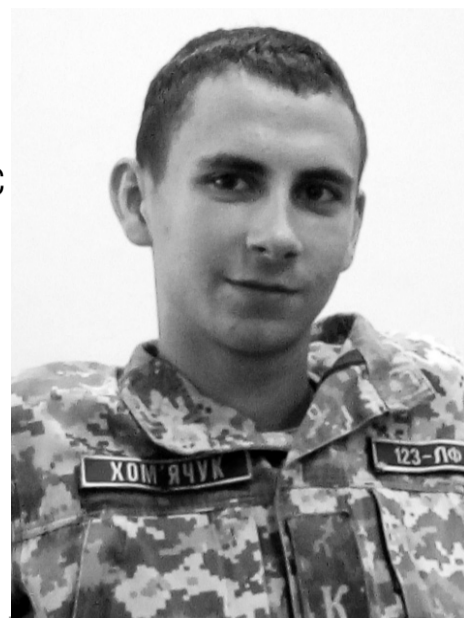
Однак в абзаці першому пункту 1 статті 10 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» зазначено, що до сімей загиблих ветеранів війни належать: сім'ї осіб, ... які загинули (пропали безвісти) або померли внаслідок поранення, контузії чи каліцтва, одержаних під час захисту Батьківщини або виконання інших обов'язків військової служби.

Згідно з п. 1 ч. 4 ст. 24 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» Максим Хом'ячук виконував обов'язки військової служби, а 12-та Регіональна військово-лікарська комісія зі встановлення причинного зв'язку захворювань, поранень, контузій, травм, каліцтва у колишніх військовослужбовців (протокол №459 від 15 жовтня 2020 року) зазначила, що травма солдата Хом'ячука 1999 року народження та причина смерті «пов'язані з виконанням обов'язків військової служби».

Верховний Суд, куди звернулася жінка з касаційною скаргою, взагалі не став займатися такою «дріб'язковою» справою, або, як він сам вважає, «малозначною».

У своєму висновку Верховний Суд звертає увагу на те, що «можливість відкриття касаційного провадження у малозначних справах залежить винятково від обставин конкретної справи: її значення для формування єдиної правозастосовчої практики; (...) значного суспільного інтересу справи чи її виняткового значення для учасника справи, який подає касаційну скаргу». Також у цьому ж висновку наголошується: відповідно до Рекомендації №R (95) 5 Комітету Міністрів Ради Європи від 07.02.1995 р. скарги в суд третьої інстанції повинні подаватися в першу чергу в рамках таких справ, «які будуть розвивати право або які будуть сприяти однаковості тлумачення закону».

Даруйте, але хіба тут якраз не той випадок? Коли закон трактується по-різному в кожній конкретній області? А щодо «суспільного інтересу», то

Максим Хом'ячук свідомо обрав професію військового пілота в той час, коли в Україні вже тривала війна. Фото з родинного архіву.

тема авіакатастрофи літака під Чугуєвом та загиблих у ній людей не сходила зі шпальт видань та випусків теленовин упродовж кількох місяців! І так, для «учасника справи» Катерини Хом'ячук, яка чомусь, як і частина родин інших загиблих курсантів, не може отримати посвідчення, яке гарантуватиме їй передбачені законом пільги, це має виняткове значення! Хіба не третя влада в цих хитросплетіннях законів має розставити усі крапки над «і»?

«Найбільше в цій ситуації мене зачіпає несправедливість. Чим моє горе відрізняється від горя інших батьків? Вони не оббивають пороги чиновницьких кабінетів і судів, а я чомусь мушу вже кілька років терпіти це приниження, — каже в коментарі «УМ» Катерина Хом'ячук. — Мати Дмитра Донця, який загинув разом із моїм сином, із Чернігівщини, отримала статус і посвідчення члена сім'ї загиблого. Мати Андрія Роспотнюка з Полтавщини — теж. Так само отримали його й інші родини загиблих хлопців. А що ж зі мною не так? Для мене це боротьба не за посвідчення, а за пам'ять про мого сина. Він, як й інші хлопці, прийняв таку ж страшну й мучницьку смерть у небі. Чому ж на землі їх намагаються розділити? Поверніть мені сина, і ніякі посвідчення мені не будуть потрібні».

■ ВДЯЧНІСТЬ

Відновити «Дока»

Герой російсько-української війни висловлює щире подяку медичним працівникам за свій порятунок

Шановні медики!

Усі ті, хто лікував, хто прибирав, хто годував, хто прав, — велике спасибі за ваші старання та знання, за ваші зусилля і поради, за вашу доброту й розуміння, за вашу професійність!

Щиро дякую організатору цієї відповідальної, що базується на особистих людських якостях, роботи — завідувачу відділення психосоматичних розладів Київської міської клінічної лікарні №8, кандидату медичних наук, лікарю вищої категорії Сергію Дмитровичу Ветрову!

Також велика подяка лікарям,

котрі щоденно відвойовували мене у цього поранення. Лікуючому — Віталію Євгеновичу Качановському та неврологу — Дмитру Олександровичу Сілаєму.

Ви всі — чудові й справжні. Бажаю вам настільки ж якісно допомогти ще багатьом потребуючим вашої опіки й кожен день відзначати Перемогою над серйозними проблемами, отримуючи в якості нагороди щире подяку й повагу пацієнтів.

Шана й доземний уклін вам!

З повагою
старший бойовий медик
Сергій Горлей.

Завідувач відділення КМКЛ №8 Сергій Ветров і захисник України Сергій Горлей із бойовим прапором.

■ ВІД РЕДАКЦІЇ

Сергій Горлей — доброволець із гартом Майдану Гідності. Це визначення не потребує додаткових епітетів. Він став на захист України у першу мить повномасштабного наступу московської чуми. Від позиції до позиції. Далі — Бахмут. Це суцільне пекло.

В одному з боїв «Док» (позивний Горлея), як завжди, тримав оборону разом зі своєю ротою під рясним «поливом» окупантської зброї (зазвичай вони це роблять від п'яти до десяти годин), знепритомнів, отримав чергову контузію. Але, як робив це раніше, не зважаючи ні на що, повернувся до бою — цього разу не вдалося.

З контузією жартувати кілька разів поспіль не можна. Після двох місяців лікарняних ліжок відчутні покращення у здоров'ї, але ще потрібна реабілітація.

Ми зичимо якнайшвидшого й повного відновлення здоров'я Герою. І в його особі дякуємо всім нашим мужнім і незламним захисникам.

Нехай не баряться втілюватись побажання Перемоги, написані на бойовому, священному знамені, яке також сховане в бронезилет, «ходить» із Сергієм шляхами війни.

Слава Україні! Героям слава!

ПРИХИСТОК

Робота під «прикриттям»

41 підприємство переїхало на Черкащину з територій, де тривають бойові дії

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині наразі «оселилося» 41 підприємство, яке переїхало з територій, де тривають бойові дії. Про це повідомив голова Черкаської обласної військової адміністрації Ігор Табурець. За його словами, влада області перебуває в постійній комунікації з черкаськими підприємцями, а також із такими «новобранцями», як це 41 підприємство, яке перебралося на Черкащину, рятуючись від війни.

«Разом нам вдалося втримати рівновагу й адаптуватися до нових реалій: за перший квартал наша область посідає провідні позиції за темпами зростання надходжень податку на доходи фізичних осіб і податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки», — веде далі пан Ігор. Якщо говорити, уточнює він, про релоковані бізнеси, то наш

Швейна компанія з Херсонщини відкрила з нуля три філії на Черкащині, ще одну — на сусідній Кіровоградщині.
Фото Черкаської ОВА.

пріоритет — максимальний супровід і сприяння, щоб їхні рестарти були успішними.

«Сьогодні розповідь про продовження історії одного з таких підприємств — швейної компанії, що до війни працювала на Херсонщині. Менше року минуло від релокації, а вона вже відкрила з нуля три філії на Черкащині, ще одну — на сусідній

Кіровоградщині. А завдяки ЗСУ поновлює роботу у звільненій Снігурівці на Херсонщині. І на цьому не зупинитися», — розповідає голова Черкаської ОВА Ігор Табурець. І підсумовує, що понад 300 робочих місць, стабільна зарплата, мільйонні податки, співпраця з волонтерами — це внесок цієї компанії в нашу Перемогу. ■

ІСТОРІЯ

«Реве та стогне...», радійний ювілей

Багато років позивні Українського радіо звучали у виконанні акустичної бандури Андрія Бобира

Інф. «УМ»

Медійники добре пам'ятають українську історію навіть радянських часів. Знаменита мелодія «Реве та стогне Дніпр широкий», виявляється, вперше прозвучала у травні 1943 року на початку радіоэфіру одного з підрозділів Українського радіо, що перебував в евакуації під час Другої світової війни. До нападу Німеччини на СРСР радіомовник говорив із Києва. Після перших бойових дій редакцію евакуювали спочатку до Харкова, а потім далі вглиб території СРСР.

«Автор музики на слова «Реве та стогне Дніпр широкий» — композитор Данило Крижанівський. Це дуже важливо, що 80 років в ефірі Українського радіо нашими позивними є ця мелодія. Українське радіо мовило як фронтовий філіал основної української урядової станції імені Тараса Шевченка, їй присвоїли назву «Дніпро». Це був радіопотяг, який складався з близько десяти вагонів, що рухався слідом за фронтом і не раз зазнав бомбардувань. Це була така похідна радіостанція, і колектив журналістів вирішив ідентифікувати її позивними.

Дослідники радіомовлення вважають, що запропонував використати мелодію «Реве та стогне Дніпр широкий» журналіст Українського радіо Семен Кушніренко», — розповідає член правління Суспільного, відповідальний за плат-

Бобир Андрій Матвійович (фото 1970).

форму радіо, телебачення та цифрові платформи Дмитро Хоркін.

Багато років позивні Українського радіо звучали у виконанні акустичної бандури Андрія Бобира, розповідь зберігач музею Анатолій Табаченко. «Сам Андрій Бобир був мобілізований ще на початку війни. Колись він мені розповів свою історію, що служив у винищувальній авіації, й під час служби він своїми руками зробив бандуру і з хлопцями на передовій співав «Реве та стогне Дніпр широкий».

Перевозив бандуру в порожнині крила свого літака — як оберіг, що рятує від смерті. І бандура таки врятувала», — розповідає пан Анатолій.

Радіостанція «Дніпро» проіснувала до лютого 1944 року, коли після повернення основного колективу з евакуації до Києва радіостанції об'єднали. За 80 років традиційна мелодія «Реве та стогне Дніпр широкий» кілька разів набувала нових аранжувань, проте основна мелодія залишалася з Українським радіо. ■

ПОШУК ВАКАНСІЙ

Хочеш працювати? Працюй!

Як студентам влаштуватися на хорошу роботу

Лариса ГУТОРОВА

Незламними є не лише українські захисники, а й студенти, які в умовах війни не втрачають шансу для особистого розвитку та пошуку роботи задля відбудови України. Саме такого висновку дійшли учасники форуму «Кар'єра незламних», що відбувся в Києві. Представники близько двадцяти компаній, а також Державної служби зайнятості, що долучилися до форуму, розповіли про особливості працевлаштування студентів та дали корисні поради.

У багатьох вищих навчальних закладах набирає обертів дуальна освіта

— індивідуальний план роботи у компанії, залежно від потреб бізнесу, що погоджується з університетом. Найчастіше дуальна освіта практикується після другого курсу, коли є базові знання.

А які ж компетенції на ринку праці для молоді затребувані зараз та актуальні в майбутньому? Це математика, знання алгоритмів, навички інформаційної гігієни, кібербезпека. Неодмінною вимогою до претендентів на вакансію є хоча б базовий рівень англійської мови. І, звісно, штучний інтелект не замінить здатність до гнучкого мислення, вміння стисло презентувати інформацію, опанувати нові

технології, роботу в команді.

«Вивчаючи ринок праці, визначте пріоритети та складіть чесне, без прикрас, резюме та мотиваційний лист спочатку для себе, щоб зрозуміти, чого чекаєте від обраної спеціальності, — радить рекрутер Олег Марченко. — Що може рекрутера зачепити? Практичний, неофіційний досвід роботи навіть не за обраною вакансією. Бажано вказувати свої сторінки у соціальних мережах. Особливо я здебільшого їх проглядаю, щоб дізнатися, чим дихає людина. В резюме не варто писати «стресостійкий» та «комунікабельний». Під час співбесіди наявність чи відсутність цих рис одразу видно. А ще, хоч як би ви вихвалялися успіхами на колишній роботі, рекрутер перевірить інформацію, зателефонувавши туди. Самовдоволення краще пригальмувати, як і бажання догодити всім. Під час щирої розмови можна запропонувати вакансію, яка відповідає характеру, здібностям, компетенціям».

Єдиний портал вакансій Державної служби зайнятості об'єднує шість сайтів, де щодня з'являється кілька сотень вакансій. Окрім того, програма «Власна справа», що діє в рамках урядового проекту «єРобота» з липня 2022 року, допомагає українцям заснувати новий бізнес із наданням мікрогрантів. За словами директорки Державного центру зайнятості Юлії Жовтяк, протягом 10 місяців гранти отримали понад 4,5 тисячі українців. Свій бізнес відкривають і студенти. Серед них 19-річний юнак з Рівного, що започаткував компанію з надання бухгалтерських послуг; студент четвертого курсу з Чернівців, айтивець, який вирішив займатися шиномонтажем.

Як підріток на літо найчастіше студентам пропонуватимуть вакансії менеджера з продажу, офіціанта, промоутера, кур'єра, продавця, сторожа. І, зрозуміло, цінуються робочі руки на будівництві, фермах, збиранні врожаю. ■

Ганна ВОЛКОВА

■ ПИЛЬНУЙ!

Обікрали захисників

На вудку шахраїв, що брали гроші за продаж неіснуючих іномарок, потрапили воїни ЗСУ й волонтери

Четверо мешканців Кременчука, представляючи менеджерами столичного товариства, налагодили шахрайську схему продажу неіснуючих автомобілів. Таким чином незаконно виманили у потерпілих майже 500 тисяч гривень. На вудочку зловмисників потрапили 13 громадян, серед яких були військовослужбовці ЗСУ й волонтери.

Як повідомили у прес-службі обласної прокуратури, злочинна група діяла протягом березня-листопада 2022 року. Вона спеціалізувалася на продажах віртуальних автівок. Шахраї брали в інтернеті фото іномарок і на сайті продажів оголошували про їх реалізацію за заниженими цінами. Покупцям зловмисники представлялися менеджерами столичного товариства. А щоб гарантовано отримати кошти, вони пропонували потенційним покупцям сплатити аванс на вказаний банківський рахунок, аби забронювати машину за собою і не втратити вигідної пропозиції.

Насправді, розповіли в Головному управлінні Нацполіції в Полтавській області, «менеджери» жили в Кременчуці й мали вік від 20 до 25 років. Організатором банди був раніше засуджений за майнові злочини 24-річний чоловік. З метою конспірації молодики «працювали» у Кременчуці та Києві, часто змінюючи орендовані помешкання. А після кожного отримання авансу вони обов'язково змінювали й номери телефонів.

— Під час обшуків за місцями реєстрації підозрюваних у Кременчуці правоохоронці виявили та вилучили комп'ютерну техніку, мобільні телефони, велику кількість сімкарток різних операторів,

мікрофони, флеш-накопичувачі, банківські картки, чорнові записи, вогнепальну зброю та інші речові докази. А під час обшуку в одній із київських квартир, де був затриманий організатор шахрайської групи, той викинув із балкона револьвер, споряджений патронами, які, за висновком експерта, є вогнепальною зброєю, та бойовими припасами. Наразі всім затриманим повідомлено про підозру в шахрайстві, вчиненому повторно за попередньою змовою групою осіб шляхом незаконних операцій із використанням електронно-обчислювальної техніки. Окрім цього, організатору групи інкримінують легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та придбання, зберігання вогнепальної зброї, бойових припасів без передбаченого законом дозволу, — повідомив начальник відділу Полтавської обласної прокуратури Андрій Литвин.

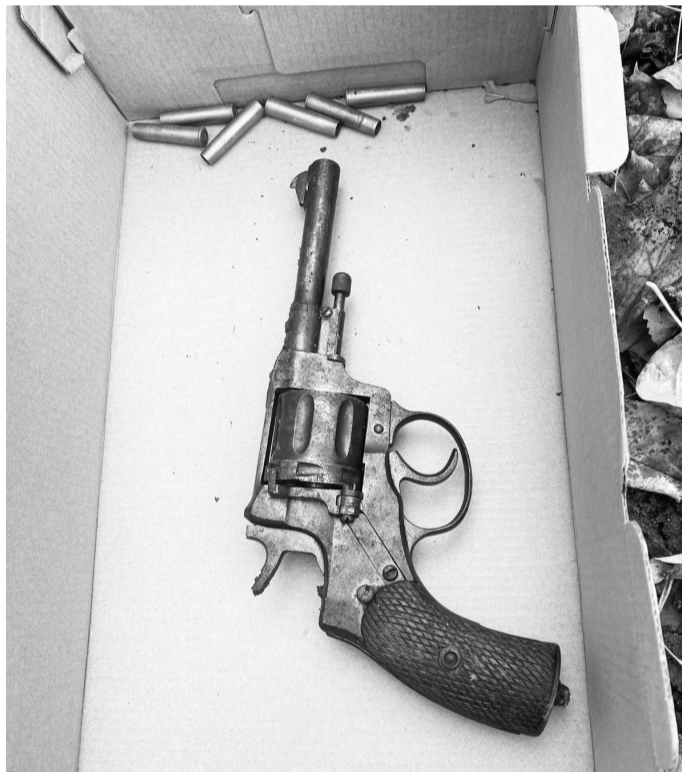
Октябрьський районний суд Полтави обрав підозрюваному запобіжні заходи — тримання під вартою з альтернативою внесення застави.

Досудове розслідування у кримінальному провадженні триває. Правоохоронці не виключають, що у затриманих були помічники.

Слідчі дії здійснює Головне управління Національної поліції в Полтавській області за процесуального керівництва Полтавської обласної прокуратури, опе-

Момент затримання.
Фото Полтавської обласної прокуратури.

Той самий револьвер, якого керівник угруповання намагався позбутися.

ративний супровід — Полтавське управління Департаменту внутрішньої безпеки Нацполіції України. ■

■ ПРОВАДЖЕННЯ

Замість захисту — напад

У Черкасах двох поліцейських підозрюють у зґвалтуванні 17-річної дівчини

Двом черкаським правоохоронцям повідомлено про підозру у зґвалтуванні неповнолітньої.
Фото ДБР.

Людмила НІКІТЕНКО

У Черкасах працівники Державного бюро розслідувань повідомили про підозру у груповому зґвалтуванні 17-річної дівчини двом правоохоронцям та їхньому співучаснику. Їх затримано.

Як повідомляють у ДБР, троє чоловіків розпивали алкогольні напої на квартирі одного з них у Черкасах. У процесі «відпочинку» до них приєдналася їхня знайома дівчина. Вони вживали алкоголь, а потім із застосуванням фізичної сили зґвалтували дівчину.

«Обох правоохоронців та їхнього спільника підозрюють у зґвалтуванні неповнолітньої особи, що вчинене групою осіб (ч. 3 ст. 152 КК України). Якщо вину доведуть, чоловікам світить до 12 років позбавлення волі», — кажуть у ДБР.

У ДБР також наголошують, що затримані свою провину категорично заперечують. Нині встановлюють усі обставини того, що сталося, проводять експертизи, допитують свідків.

Тим часом, як повідомили «УМ» у черкаській обласній поліції, 6 травня до поліції звернулася мешканка Черкас із заявою про злочин сексуального характеру щодо 17-річної доньки. Під час перевірки інформації з'ясувалося, що до вчинення кримінального правопорушення, ймовірно, причетні двоє працівників поліції. Про подію невідкладно поінформували ДБР.

«У поліції Черкащини співробітники внутрішньої безпеки та головної інспекції Нацполіції проводять службове розслідування, матеріали якого в найкоротший термін будуть скеровані до ДБР та долучені до матеріалів кримінального провадження», — кажуть у черкаській обласній поліції. І підсумовують, що нині двох підозрюваних поліцейських звільнено з лав поліції і вони перебувають за ґратами, а їхніх безпосередніх керівників відсторонено від виконання службових обов'язків.

«Нацполіція максимально сприяє співробітникам Державного бюро розслідувань у встановленні всіх обставин події», — підсумовують у черкаській обласній поліції. ■

Людмила НІКІТЕНКО

Черкаська область

У Сулинській затоці Кременчуцького водосховища, неподалік села Кліщенці на Золотоніщині, чоловік наловив риби на 2,4 мільйона гривень. Щоправда, продати не встиг, бо попався. Про це «УМ» повідомили в Черкаському рибоохоронному патрулі, працівники якого спільно з поліцією Чорнобаївського відділу здійснюють рейдові заходи на водоймах у нерестовий період.

«Браконьєрив порушник чотирма сітками загальною протяжністю 220 метрів. І встиг виловити 57-кілограмового товстолаба, а ще понад 400 екземплярів синця, плоскирки, плітки, карася, окуня, ляща, сазана, в'язя і щуки», — розповідають у рибоохоронному патрулі Черкащини.

Одразу було складено протокол про адміністративне правопорушення, а на місце події викликано слідчо-оперативну групу для проведення слідчих дій.

Водночас відкрито кримінальне провадження за ст. 249 ККУ про незаконне рибальство.

Збитки, кажуть у рибоохоронному патрулі, завдані рибному господарству, становлять, 2 млн 410 тис. 686 гривень. Заборонене знаряддя лову, транспортний засіб та незаконно виловлені водні біоресурси працівники поліції вилучили. ■

■ РЕЙДИ

Наловив — і впіймався

У Сулинській затоці чоловік набраконьєрив риби на 2,4 мільйона гривень

Чоловік набраконьєрив риби на 2,4 мільйона гривень.
Фото Черкаського рибоохоронного патруля.

Михайло ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

Найулюбленишим літературним твором європейців упродовж XVII-XVIII століть залишалася епічна поема славетного італійського поета Торквато Тассо «Визволений Єрусалим». Вперше надрукована 1581 року, вона аж до настання доби романтизму значно перевищувала за популярністю шедеври Данте й Шекспіра. У ній плінна, написана октавами розповідь про події та героїв Першого хрестового походу та відвоювання Єрусалима в «невірних» чергується із захопливими фантастичними, любовними та пригодницькими історіями. На ці сюжети писали свої вірші, картини й опери численні славетні письменники, митці та композитори наступних століть — Монтеверді, Люллі, Пуссен, Альбіноні, Гендель, Гайдн, Глюк, Гете, Байрон, Ліст, Делакруа, Бодлер, Дворжак та багато інших. Справила поема неабиякий вплив і на українських читачів доби бароко. Самійло Величко переповідає її частину в своєму «Літописі». А переклад староукраїнською мовою її перших десяти пісень з'явився ще наприкінці XVII століття, — тож його, напевно, могли читати гетьмани Мазепа й Орлик, що були великими книголюбями.

Але в сучасній Україні опер на сюжети поеми Тассо ніколи не писали. Ба більше, за доби відновленої Незалежності в нас узагалі майже припинили писати опери. А який сенс, коли однак немає жодної надії на їх сценічне втілення? Адже за майже чвертьстолітню каденцію директорування Петра Чуприни на сцені Національної опери України не було втілено фактично жодного оперного твору сучасного українського композитора, а чинний репертуар майже цілком складався з італійсько-російської оперної «попси» «мовами оригіналів». З початком повномасштабного вторгнення московитів російська складова цього міксу відпала, залишилася тільки італійська. Не набагато краща ситуація й на інших наших оперних сценах.

Тому кожна українська оперна прем'єра стає сьогодні для шанувальників цього жанру подією. Тим більшої сенсаційності вона набуває тоді, коли сюжет опери взято не з нашого фольклору або давньої чи нової української історії, а з багатющої європейської культурної спадщини. А саме так вчинила київська композиторка Оксана Євсюкова, написавши свою одноактну оперу «Софронія на вогнищі» на лібрето Максима Стріха за сюжетом другої пісні «Визволеного Єрусалима». (Сьогодні повний переклад поеми Тассо пера лібретиста і фізика професора Стріха готується до друку в видавництві «Астролябія», а другу пісню з неї вже було надруковано в №1-6 журналу «Всесвіт» за 2022 рік).

Дія опери Оксани Євсюкової паралельно відбувається навесні 1099 року в Єрусалимі перед захопленням міста хрестоносцями, за життя поета Торквато Тассо і в нашому часі.

...Цар Єрусалима Аладін боїться, що військо хрестоносців зруйнує його державу, і прислухається до злої поради чарівника Ісмена: викрасти святиню з християнського храму і встановити її в мечеті. Але звідти викрадена святиня безслідно зникає. Цар звинувачує в крадіжці єрусалимських християн і наказує нещадно їх покарати. Але добродісна дівчина-красуня Софронія, щоб урятувати своїх одновітців, бере провину на себе. Вона готова загинути на вогнищі, щоб жили всі інші.

Бідар Оліндю закоханий у Софронію. Хоч вона не помічала його почуття, він хоче померти замість неї й оголошує царю, що святиню насправді викрав він. Роздратований Аладін наказує спалити їх обох. Герої готуються до страшної смерті, але до міста на поміч Аладіну й обложеним прибуває доблесна перська воєводиня Клорінда. Бачачи приготування до страти й розпитавши про все городян, вона відразу розуміє, що герої не винуваті, а той, хто вніс християнське зображення до мечеті, вчинив тяжкий гріх за мусульманськими законами. Клорінда переконує царя звільнити Софронію та Оліндю.

В останній сцені поет разом з усіма іншими розповідає, що сталося з героями поеми після описаних тут подій. Попри трагізм цих спогадів, усі славлять любов — бо ж яка повноформатна (нехай навіть одноактна!) опера може обійтися без любові?

■ ЧАС «Т»

Оперна реінкарнація Тассо

Українською заспівали «Софронію на вогнищі», яка показує давні європейські культурні зв'язки

Лібретист Максим Стріха і композиторка Оксана Євсюкова на першому фото.

Зала київського Будинку актора в день прем'єри була заповнена вщерть. Вже з перших звуків прелюдії слухачів захопила музика — виразна й оригінальна, але водночас взорована на добрі класичні зразки (роль концертмейстера, під пальцями якої роля створював ілюзію звучання цілого оркестру, виконувала сама композиторка Оксана Євсюкова). Центральну й наскрізну партію поета Торквато Тассо, що виступає послідовно то учасником, то коментатором подій, з блиском виконав баритон Павло Бельський. Красивий бас Владислава Фоміних ідеально пасував до партії Аладіна, царя Єрусалима, — персонажа грізного, свавільного, але не позбавленого людських рис. Володар рідкісного голосу — контр-тенора — Вадим Мітряєв скупими засобами вилпив переконливий образ підступного чарівника Ісмена.

Наділена красивим сопрано і виразною зовнішністю Тетяна Гриценко прекрасно впоралася з заголовною партією

«Софронія на вогнищі» — у центрі виконавиця головної партії сопрано Тетяна Гриценко. Фото Сергія МАРЧЕНКА.

ролях двох вартових.

У вступному слові лібретист Максим Стріха наголосив: ця опера — про любов,

«В історії нашої культури найбільш вершинними й актуальними виявлялися саме твори на сюжети світової класики: від Кобзаревих «Єретика» та «Неофітів» — через Лесиних «Кассандру», «Камінного господаря» та «Одержиму» — й до «Снігу у Флоренції» Ліни Костенко».

Софронії. Особливо виразно звучав її дует перед страшною стратою (яка, на щастя, не відбулася) разом із закоханим у неї Оліндю (тенор Роман Шнуренко). Ансамбль провідних персонажів вдало завершувала в партії звитяжної і справедливої перської воєводині Клорінди наша знама мецо-сопрано Марія Буймістер. Зворушливим був оперний дебют учнів київської ДМШ №24 Едгара Бондаренка і Миколи Наседкіна в

відданість, честь, самопожертву. А ще вона — про тяглість тієї великої європейської культурної традиції, яку уособлював колись поет Торквато Тассо і до якої тодішня Україна належала ще за його життя (і частиною якої так ніколи й не стала московщина, щитом проти дикості якої ми змушені бути для Європи сьогодні). Максим Стріха наголосив: в історії нашої культури найбільш вершинними й актуальними

виявлялися саме твори на сюжети світової класики (тут можна навести довгий перелік — від Кобзаревих «Єретика» та «Неофітів» — через Лесиних «Кассандру», «Камінного господаря» та «Одержиму» — й до «Снігу у Флоренції» Ліни Костенко).

По закінченні опери в залі Будинку актора довго не вщухали овації. Слухачі (а серед них були і знамі музиканти, науковці та літератори, і просто кияни, небайдужі до мистецтва) по завершенні дії розпитували: коли оперу можна буде «вживу» почути вдруге?

На жаль, чіткої відповіді на це запитання наразі немає. Прем'єра відбулася винятково завдяки ентузіазму співаків і композиторки. Натомість для виконання вже не під роляль, а з оркестром потрібне буде сприяння якоїсь потужної державної культурної інституції (театру чи вишу). Організувати його в умовах воєнного часу буде дуже складно. Але композиторка Оксана Євсюкова та її команда вокалістів не втрачають надії. ■

НОМІНАНТ

Біллі Мілліган

на прийомі у нейробіолога

Костянтин РОДИК

Нещодавно ми аналізували несподівану для традиційного літературознавства інтерпретацію соціології письма і читання від британського дослідника Вілла Сторра («УМ» від 03.05.2023). Він пояснює літературний успіх тим, наскільки автор враховує так звані закони мозку. Головний із них — контроль за ситуацією: «Тільки навчившись контролювати зовнішній світ, мозок отримує бажане... Обертати незрозуміле та нелогічне на впорядковане — ось чи не головна функція мозку-оповідача». Мета контролю — безпека, самозбереження. Суть літератури, гадає Сторр, у віддзеркаленні цього процесу, бо оповідані історії — «це такий вид гри, що дає нам змогу відчувати на мить утрату контролю, не наражаючись на небезпеку» (Наука сторітелінгу. — К.: Наш формат, 2022).

Власне, книжка Сторра — так само літературознавча розвідка, як і наукопоп, огляд сучасного стану нейрології. Список проштудійованих ним спеціальних праць вражає. Неоднораз тут виникає ім'я нейробіолога Девіда Іглмена, й нарешті ми маємо змогу долучитися першоджерела: щойно вийшов переклад його основної праці «Інкогніто. Таємне життя мозку» (К.: BookChef, 2022). Саме Іглмен вважає, що «вигадування історій є одним з ключових напрямків діяльності людського мозку... Психічне життя людини, як і її сприйняття світу, побудоване так, щоб охоплювати певну територію й відгородитися від решти... Функція мозку полягає у формуванні безпечної поведінки, яка відповідає умовам навколишнього середовища».

Іглмен представляє свого героя так: «Тисяча триста грамів цюнайскладнішої матерії Всесвіту». Хоч як мало знаємо про космос — про мозок, схоже, знаємо ще менше. В астрономів хоч телескопи є, а нейрологам навіть від арифметики мало помочі: «Клітини об'єднуються в мережу такої приголомшливої складності, що описати її аж ніяк неможливо, бо це потребує нових математичних підходів». Та попри те, що незрідка «після завзятих пошуків вчені виявляють, що відповідь — «нібито», — ми таки починаємо розуміти мозок. І вже здатні відкинути чимало традиційних уявлень, котрі нині виглядають беззастережно помилковими. В цьому сенсі книжка «Інкогніто» — путівник нашими оманливими судженнями.

Починає дослідник із найпростішого: реальний світ — це, нібито, те, що ми бачимо. Та ж ні, каже Іглмен: «Ви бачите не те, що насправді існує, а лише ту версію сприйняття, яка перемагає у мозку в цей момент... Зореве сприйняття — це активний, а не пасивний процес... Внутрішні дані не генеруються зовнішніми сенсорними стимулами, а навпаки — модулюють їх... Сприйняття наяву — це щось на зразок сновидіння із трохи більшою прив'язкою до об'єктів перед вами... Ми дуже мало знаємо про те, що існує «ззовні». Шокує, еге ж?»

Іглмен називає це біологічним реалізмом: «Наша реальність залежить від того, що задумала біологія». Еволюційно інтелект розвивався як інструмент виживання. Тому «мозок робить припущення для економії часу й ресурсів, а також намагається дивитися на світ так, як це необхідно». Необхідно для нашого відчуття контролю над ситуацією, а відтак — відчуття небезпеки. Досліджені мозкові алгоритми, що лягли в основу фейсбуку, роблять саме це. Тож до

фб варто ставитися так само, як і до природних сенсорів: «Перший урок про довіру своїм відчуттям: не варто їм довіряти».

З кожним новим розділом рівень ескалації несподіванок у цій книжці підвищується. Ось, наприклад, про свободу вибору: «Хоча наші рішення можуть здаватися вільними вибором, немає жодних переконливих доказів того, що це дійсно так... Попри всі наші сподівання та інтуїцію щодо свободи волі, наразі немає аргументів, які переконливо доводять її існування». Ба більше, Іглмен певен, що нейробіологи таки доведуть протилежне і «всі аспекти людської поведінки колись сприйматимуть за межами свободи волі».

Але вже й нині достеменно відомо, що «більшість людських дій, думок і відчуттів не підконтрольні нашій свідомості. Неосяжні джунглі нейронів управляють власними програмами... Нервова система посилає нам «інтуїтивну здогадку» про те, який вибір потрібно зробити... Насправді це не наш вибір, а вибір успішних програм... Рівень допуску до більшості операцій мозку вищий за рівень свідомості. Наше «Я» просить не має права доступу... Свідомий розум не є центром активності головного мозку; натомість він міститься далеко на віддаленому краю, чуючи лише відгомін мозкової активності».

Нехай усе це не сприймається як така собі апологія бездіяльності: мовляв, навіщо чогось прагнути, коли від твого свідомого вибору нічого, вважай, не залежить? Мозок безперервно розвивається, і до цього його змушує саме наша «периферійна» свідомість — її обізнаність-начитаність. «Ось що робить свідомість: вона встановлює цілі, а інші частини системи вчаться їх досягати». Зрештою мозок видає рішення, котре нам хотілося б вважати за особисте досягнення. Головне ж в іншому: ми мотивували мозок до змін. А «коли мозок змінюється, ми теж змінюємося».

Отже, «мозок працює інкогніто». Через те ми повсякчас стикаємося з «непооясними» людськими реакціями. Девід Іглмен кілька разів вертає до відомого інциденту «зі світу кіна»: якось поліцейські затримали п'яного водія, яким виявився зірковий актор Мел Гібсон. Порушник накинувся на патрульного з антисемітською лайкою. Вранці, протверезівши і прочитавши протокол, — вжахнувся і публічно вибачився, навіть декілька разів у різних

РЕЙТИНГ-2022: ОБРІЇ

Топ крайнього літературно-книжкового сезону (рейтинг: сума набраних балів поділена на кількість експертів). Результати трьох інших підномінацій «Обріїв» — на нашому партнерському сайті «Буквоїд».

Науково-популярна література

1.	Рустам ГАДЖІЄВ. Лінгвістика на карті світу. Непорозуміння, кримінал та інтриги в різних мовах. — К.: Віхола, 384 с. (о)	50,29
2.	Девід ІГЛМЕН. Інкогніто. Таємне життя мозку. — К.: BookChef, 368 с. (п)	41,57
3.	Нік ПАЙНСОН. Підглядаючи за китами: Минуле, сьогоденне та майбутнє найбільших у світі тварин. — Л.: Априорі, 336 с. (п)	41,43
4.	Девід Е. СЕНГЕР. Досконала зброя. Війна, саботаж і страх у кіберепоху. — Л.: Астролябія, 496 с. (п)	39,14
5.	Леонід ГОРБОБЕЦЬ. Зоологічна екскурсія супермаркетом. Невідома історія відомих продуктів; Олексій КОВАЛЕНКО. Рослини-прибульці. Як борщівник та амброзія захоплюють Землю; Оксана ПІВЕНЬ. Без ГМО. Правда і страшилки про генну інженерію; Вадим ЯНЕНКО. Прикладна палеонтологія. — К.: Віхола, 264+256+176+296 с. (о)	34,86
6.	Рудольф ТАШНЕР. У що вірити. 10 пропозицій для освічених людей. — Л.: Видавництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 200 с. (п)	33,71
7.	Вацлав СМІТ. Як насправді влаштований світ. Наука про наше минуле, теперішнє і майбутнє. — К.: Лабораторія, 312 с. (о)	28,57
8.	Ніколь ПЕРЛРОС. Ось таким, як мені кажуть, буде кінець світу: перегони кіберозброєнь. — Х.: Фоліо, 576 с. (п)	26,29
9.	Джон М. БАППІ. Пандемія. Моторошна історія іспанського грипу. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 544 с. (п)	24,43
10.	Бі ВІЛСОН. Що ми їмо? Як харчова революція змінює наше життя і світ навколо. — К.: Наш формат, 328 с. (п)	23,57
11.	Роберт МАКНАМІ. Зафейсбучені. Як соціальна мережа штовхає світ до катастрофи. — К.: Книголав, 376 с. (п)	23,57
12.	Володимир САРКІСЯН. Дослідники смерті. Від Шерлока Голмса та Агати Крісті до лабораторії судмедексперта. — К.: Віхола, 200 с. (о)	22,29
13.	Даррен БАЙЛЕР. У таборах високих технологій. Як живуть меншини у Китаї. — К.: Лабораторія, 160 с. (п)	18,57
14.	Алессандра КАСЕЛЛАНІ. Соціальна історія татувань. — Л.: Видавництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 184 с. (п)	12,86

медіях. Усі сходяться, що каюття було цирим. Іглмен пропонує майстер-клас із розв'язання дилеми: «Якщо п'яний Мел Гібсон — антисеміт, а тверезий Мел Гібсон щиро перепрошує, хто із них справжній Мел Гібсон?». Наприкінці цього захопливого уроку логіки такий висновок: «Коли людина напивається, вона розгальмує нормальні фронтальні функції й дає змогу зомбі вилізти на головну сцену».

Отой «зомбі» — і є продукт власних програм мозку, до яких ми не маємо доступу. Про його існування підозрювали давно. Ще у XIII столітті теолог Тома Аквінський, розмірковуючи про людську природу, зайшов у глухий кут, коли усвідомив наявність «дій, що не випливають з осмислених причин». У XVII столітті філософ Готфрід Вільгельм Ляйбніц припустив, що «розум є комбінацією доступних і недоступних причин». У XX столітті, веде далі Іглмен, «як сказав Карл Юнг: «У кожному з нас є інший, якого ми не знаємо». Як співає британський гурт Pink Floyd: «У моїй голові хтось є, але це не я».

Тут варто додати й літературний приклад, бестселер Деніела Кіза «Таємнича історія Біллі Міллігана», де представлено не одного «зомбі» в голові, а цілу сімейку. Саме до такої множинної картини схиляється Девід Іглмен: «Мозок схожий на представницьку демократію. Він складається з численних експертів, які дублюють один одного, а також дискутують і конкурують за різні варіанти вибору... Мозок має конкуруючі фракції, кожна з яких вважає, що знає правильний спосіб виконання завдань... І ці натовпи загрузли в безперервній битві... Ми не знаємо, чи взяти торт, чи відмовитися від нього тому, що за кермо нашої поведінки вхопилося кілька маленьких рук».

Найбільш інтригуючим у цьому уступі є порівняння мозку з представницькою демократією. Автор ніде не пише, що саме демократична форма ухвалення суспільних рішень є найбільш адекватною тому, як собі міркує людський мозок. Не пише, але натякає, згадуючи перший у модерному світі демократичний уряд — команду суперників під проводом президента Лінкольна. Не пише, гадаю, через те, що Іглменові не дозволяє це власний професіоналізм: не втручатися в іншу фахову царину, в політологію. А проте фраза «ідея демократичної архітектури —

структура команд-суперниць» є доволі прозорою. До всього, одна з нейролабораторій, якими керує пан Іглмен, спеціалізується на виробленні рекомендацій для виконавчих інституцій. Власне, просування нейробіологічних відкриттів у площину державного управління є ще однією ціллю його книжки: «Коли сучасну науку про мозок чітко викладено, важко обґрунтувати, чому наша правова система може продовжувати функціонувати без неї».

Потроху наука про мозок таки впливає на суспільне життя. Інколи — виправляючи власні ж помилки. Приміром, «фронтальну лоботомію, за яку Еґаш Моніш отримав Нобелівську премію, більше не вважають правильним підходом до виправлення злочинної поведінки... Цю проблему доведено до крайності в романі Кена Кізі «Над зозулячим гніздом». Нейробіологія неабияк допомогла нам зрозуміти механізми психологічних маніпуляцій, а відтак і пропаганда: «Мозком можна маніпулювати в такий спосіб, що це змінить вашу майбутню поведінку... Слова чіпляють і змінюють частину вашого мозку... Ефект ілюзії правди: ви з більшою ймовірністю повірите, що твердження є правдивим, якщо чули його раніше, — попри те, правда це чи ні... Потенційна небезпека, на яку наражаються люди, які неодноразово піддаються впливу одних і тих самих релігійних настанов або політичних гасел».

Так, Девід Іглмен оптиміст, але аж ніяк не умовний Арестович. «Правда в тім, що перед нами постає ліс знаків запитання, і цей ліс тягнеться аж за небокрай», — зазначає вчений. Та водночас каже й таке: «Хоча соціальна політика, яка ґрунтується на вченні про мозок, сьогодні здається недосяжною мрією, це ненадовго». Одна з ознак-передумов справжньої науки — здатність ставити «дитячі запитання», як-от: «Чому нам так кортить розповісти таємницю?». Поки що «про секрети нам відомо лише одне — їх зберігання шкідливе для мозку» і «заборонений характер думки змушує кривити про це». Але й це локальне незнання — ненадовго. Ця упевненість, перейнята від автора, і є чи не головним вислідом читання книжки «Інкогніто». ■

Редактор сторінки
Костянтин Родик
rodyk.kostyantyn@gmail.com

■ ДОБРА СПРАВА

Міфологія проти війни

Студентські вистави з донатами на патрони для наших снайперів

Лариса ГУТОРОВА

Друге дихання отримав «Студентський БУМ» (бенефіс університетської молоді), який упродовж п'ятнадцяти років проводився у Київському національному економічному університеті імені Василя Гетьмана. Раніше студенти кожного факультету ставили дотепні вистави із запальними танцями, піснями, грали на музичних інструментах, виборюючи призи. Спалах коронавірусу та жорстока війна призупинили театральні дійства. Але цієї травневої весни замість конкурувати представники факультетів об'єдналися та поставили три вистави за мотивами українських, скандинавських й античних міфів, лейтмотив яких — перемога світливих сил над темними. Під час спектаклів студенти, які оплесками підтримували своїх друзів-

акторів, збирали гроші на патрони для потреб українських снайперів. Лише за час бенефісу в благодійний фонд надійшло понад 12 тисяч гривень.

Глядачі перейнялися історією драматичного кохання Орфея та Еврідіки; музикою, яка рятує світ своєю красою та відкриває жагу творчості. Камінь життя Алатир, який знайшли Соломія та Любомир, герої наступної вистави, уособлює могутність та невмирущість розвитку. Адже міць каменя — у незліченній силі бруньок, якими щовесни засівається земля, щоб принести рясні врожаї. Молот Тора зі скандинавської міфології став символом найкращої зброї проти зла. Пронизливі репліки акторів нагадували про сьогодення: коли світові загрожує загибель, необов'язково мати людську силу, важливо нести світло в собі. ■

■ СХЕМИ

Роздача «білих» квитків

У Золотоноші директорка клініки «відмазувала» ухилантів від мобілізації за три тисячі доларів

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині в Золотоноші спецслужба заблокувала чергову схему, яка дає можливість «ухилантам» безперешкодно виїжджати за кордон.

Про це «Україні молодій» повідомили в управлінні СБУ в Черкаській області.

«За даними слідства, організатором виявилась директорка однієї з приватних клінік. Вона пропонувала військовозобов'язаним надати пакет підроблених документів, які дозволяли їм уникнути мобілізації», — розповідають у черкаському обласному управлінні СБУ.

Вартість таких «послуг», уточнюють у спецслужбі, становила три тисячі доларів. У середньому щомісяця директорка клініки оформляла до десяти «клієнтів».

«Наші співробітники задержали організаторку на гарячому під час одержання неправомірної вигоди. Зараз їй повідомлено про підозру за ч. 2 ст. 369-2 Кримінального кодексу України — це прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди», — розповідають у черкаському обласному управлінні СБУ.

У директорки Золотоніської клініки — «гості» з СБУ. Фото надане управлінням СБУ в Черкаській області.

Поки що, уточнюють, тривають слідчі дії для встановлення всіх обставин злочину та притягнення винних до відповідальності.

Заходи проводили співробітники СБУ спільно з Національною поліцією за процесуального керівництва Золотоніської окружної прокуратури. ■

■ ПИЛЬНУЙ!

Як не знаєш броду, не ходи у воду

Рятувальники закликають киян та гостей столиці дотримуватися правил безпеки під час відпочинку біля водойм

Шановні громадяни! Управління з організації пожежно-профілактичної діяльності у державних установах ГУ ДСНС України у м. Києві застерігає: для того, щоб уникнути трагедії під час відпочинку біля водойм, необхідно завжди дотримуватися елементарних правил безпеки! Зокрема:

* пам'ятайте, що відпочивати та купатися можна лише на спеціально обладнаних пляжах;

* ніколи не пірняйте в незнайомих місцях;

* не лишайте дітей без нагляду біля води та не дозволяйте їм самостійно відвідувати місцеві ставки та річки;

* не запливайте далеко. Ніколи не плавайте наодинці, особливо якщо ви не впевнені у своїх силах;

* не заходьте у воду в стані алкогольного сп'яніння;

* не наближайтесь до суден, човнів і катерів, які пропливають поблизу вас;

* температура води повинна

бути не нижче +17 °С;

* плавайте у воді не більше 20 хвилин, причому цей час повинен збільшуватися поступово, починаючи з 3-5 хвилин;

* слідкуйте за штормовими попередженнями і не виходьте у плавання на човнах при сильних поривах вітру;

Шановні громадяни! Дбайте про власну безпеку і в разі виникнення надзвичайної події негайно телефонуйте до Служби порятунку за номером 101! ■

■ РЕКЛАМА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т. в. о. Голови Держпродспоживслужби

О.П. Шевченко О.П. Шевченко

«09» / Травня 2023 р.

Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

ЗМІНИ ДО СЕКТОРАЛЬНОГО ПЛАНУ державного ринкового нагляду на 2023 рік

1) план здійснення ринкового нагляду

№ з/п	Найменування виду продукції	Строк проведення	Найменування нормативно-правового акта, дія якого поширюється на відповідний вид продукції**	Спільні перевірки*	Поштова адреса, контактний телефон, адреса електронної пошти органу ринкового нагляду
1	2	3	4	5	6
11.	Обігрівачі приміщень та комбіновані обігрівачі Водогрійні котли, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі	Протягом року	Технічний регламент щодо встановлення системи для визначення вимог з екодизайну енергоспоживчих продуктів (постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 804) Технічний регламент щодо вимог до екодизайну для обігрівачів приміщень та комбінованих обігрівачів (постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 р. № 1184) Технічний регламент водогрійних котлів, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі (постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 р. № 748)		Держпродспоживслужба, вул. Б. Грінченка, 1, м. Київ, 01001 тел. 528-72-22 rn@dpss.gov.ua

2) план здійснення контролю продукції

№ з/п	Найменування виду продукції (марка (модель), артикул, модифікація), партія, серія)	Код товару згідно з УКТ ЗЕД*	Строк проведення	Найменування нормативно-правового акта, дія якого поширюється на відповідний вид продукції	Орган ринкового нагляду, до сфери відповідальності якого належить продукція
1	2	3	4	5	6
23	Котли для центрального опалення	84031090	Протягом року	Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2019 року № 1184 «Про затвердження Технічного регламенту щодо вимог до екодизайну для обігрівачів приміщень та комбінованих обігрівачів» Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2008 року № 748 «Про затвердження Технічного регламенту водогрійних котлів, що працюють на рідкому чи газоподібному паливі»	Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

*Коди Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) наводяться у цьому Переліку довідково.

Основною підставою для застосування до товарів обмежень щодо їх переміщення через митний кордон України є відповідність таких товарів найменуванню та опису, наведеному у відповідних нормативно-правових актах.

**Технічні регламенти застосовуються органом ринкового нагляду при здійсненні перевірок характеристик продукції та митними органами при здійсненні контролю продукції в залежності від характеристик та властивостей продукції.

Патрік ван Леувен
нідерландський наставник ФК «Зоря» (Луганськ)

«Ми знаємо, що можемо виграти чемпіонат, але наразі завдання — виходити на поле та забирати максимум із кожного поєдинку й, виходячи з цього, — бути якомога вище в турнірній таблиці».

■ ФУТБОЛ

Обов'язкова необхідність

На заключному етапі чемпіонату країни боротьбу за золоті нагороди вестимуть одразу три команди

Григорій ХАТА

Що ближче фініш ЧУ-2022/2023, то менше нерозв'язаних турнірних «вузлів» у ньому залишається. За чотири тури до завершення змагань чіткий контур має трійка майбутніх призерів. Готовий вже й один кандидат на виліт. Шанси «Львова» зберегти прописку в еліті — відсутні. З боротьби за медалі остаточно випало «Динамо».

Після домашньої поразки «Чорноморцю» «біло-сині» відстають від третьої команди чемпіонату на вісім очок. Уявити, що за чотири тури до фінішу конкуренти розпорозають такий гандикап, просто неможливо. Мабуть, зневірилися в можливості наздогнати призовий експрес і самі динамівиці.

Виконувач обов'язків головного тренера «Динамо» Олександр Шовковський каже, що не відчуває в своїх підопічних переможного духу. «Перемоги, в першу чергу ментально, здобуваються ще до початку поєдинків. А ми, на жаль, чомусь включаємося у гру вже по ходу. У грі проти «Чорноморця» припустили-

На фініші чемпіонату на «Шахтар» чекає запекла боротьба за чемпіонство одразу з двома конкурентами.
Фото з сайту shakhtar.com.

ся прикрих помилок, пропустили два м'ячі, розгубилися. Грубі промахи, в кінцевому результаті, не дозволили нам ані виграти, ані зіграти вничю цей матч. Будемо працювати над своїми помилками», — так прокоментував свою першу поразку в якості тренера «біло-синіх» Олександр Шовковський.

А якого фінального вигляду набуде призова трійка, стане зрозуміло, очевидно, лише після останнього туру. Ситуація у «топтрійці» настільки непрогнозована та заплутана, що навіть «Зоря», котра наразі йде третьою, має реальні шанси на здобуття чемпіонства.

«Ми знаємо, що можемо виграти чемпіонат, але наразі завдання — виходити на поле та забирати максимум із кожного поєдинку й, виходячи з цього, — бути якомога вище в турнірній таблиці», — пояснив свій тренерський підхід наставник «Зорі» Патрік ван Леувен.

Підопічні нідерландця мають у своєму активі шестиматчеву переможну серію й вочевидь збавляти хід не планують.

Тим важче буде «гірникам», які зосереджені на тому, аби захистити чемпіонський титул. У найближчі три тижні на них чекають матчі проти прямих конкурентів — «Зорі» та «Дніпра-1».

Аби в чемпіонській гонці було якомога менше скандалів, в УАФ вирішили забезпечити системою VAR усі заключні матчі «Дніпра-1». Працюватиме VAR і на поєдинках «Шахтаря». Щоправда, «гірникам» доведеться самостійно фінансувати виїзди пересувної станції на свої доленосні матчі.

Як відомо, в нинішньому чемпіонаті УАФ своїм коштом забезпечує виїзд системи VAR лише на один матч туру, через що доводиться чути велику кількість скарг та нарікань на суддівство.

Генеральний директор «Шахтаря» Сергій Палкін наголошує: «Прізвища арбітрів ми знаємо вже краще, ніж прізвища грав-

■ ТАБЛО

Чемпіонат України. 26-й тур. «Динамо» — «Чорноморець» — 2:3, «Інгулець» — «Шахтар» — 0:2, «Металіст» — «Зоря» — 0:5, «Львів» — «Ворскла» — 0:2, «Верес» — «Металіст-1925» — 1:0, «Кривбас» — «Рух» — 1:0, «Минай» — «Дніпро-1» — 0:1, «Колос» — «Олександрія» — 0:2.

Турнірне становище: «Шахтар» — 63, «Дніпро-1» — 61, «Зоря» — 58, «Динамо» — 50, «Олександрія» — 42, «Кривбас» — 35, «Ворскла», «Колос» — 33, «Чорноморець» — 29, «Верес», «Інгулець», «Металіст-1925» — 27, «Минай» — 26, «Рух» — 24, «Металіст» — 22, «Львів» — 13.

ців команд суперників. І якщо ми так багато говоримо про арбітраж, слід визнати: тут є явна проблема. Останнім часом багато було сказано про суддівство в УПЛ. Потужний потік негативу, кожного туру незрозумілі суддівські рішення, які не те що знижують і без того невисокий інтерес до нашого футболу, — вони цей інтерес остаточно вбивають».

Відтак у «Шахтарі» вирішили придбати й передати на потреби УАФ дві пересувні системи VAR. «Безумовно, VAR — не панацея, але сьогодні це вже обов'язкова необхідність, яку визнали й використовують у більшості футбольних чемпіонатів у всьому світі. Усі клуби мають бути в рівних умовах, і необхідно, щоб VAR працював на кожному матчі. Сподіваюся, поява достатньої кількості машин VAR суттєво знизить кількість суддівських скандалів і дозволить забезпечити використання відеотехнологій на кожній грі. Давайте знову говорити про футбол, а не про футбольних арбітрів та їхні помилки», — зауважує Палкін. ■

Олексій ПАВЛИШ

Після зимового чемпіонату Європи в турецькому Стамбулі, де українська збірна зі стрибків у висоту здобула три медалі, провідні українські висотники та висотниці розпочали підготовку до літнього сезону.

Літню частину змагань турніром серії World Athletics Continental Tour Gold у кенійському Найробі відкрила лідерка сезону у світі та чинна чемпіонка Європи Ярослава Магучіх. Компанію їй склали ще три представниці української збірної — Юлія Левченко, бронзова призерка останнього «зимового» Євро Катерина Табашник і 16-річна Марина Ковтунова, яка дебютувала на рівні Continental Tour Gold.

Юна атлетка стартувала у Найробі з висоти 1,70 м, після чого їй підкорились 1,74 м та 1,78 м. На висоті 1,82 м Ковтунова зупинилась, тож у підсумку посіла восьме місце.

Водночас Табашник розпочала стрибати з позначки 1,74 м, а Левченко — 1,82 м. Далі вони підкорили висоту 1,86 м: Катерина — з першої спроби, а Юлія — з другої. Планка на висоті 1,90 м виявилася для обох нездоланною. Кращий результат за спробами дозволив Табашник завоювати «бронзу», Левченко ж стала четвертою.

Натомість лідерка нашої збірної і бронзова призерка Токіо-2020 Магучіх із самого початку показала високий рівень, розпочавши виступи одразу з 1,90 м — і з легкістю підкорила цю висоту. Крім Ярослави, цю планку взяла також британка Лаура Зіанор, проте вже наступний крок — 1,93 м — визначив переможницю турніру: британка провалила всі три спроби, тоді як Магучіх знову взяла висоту з першої спроби.

Уже залишившись у секторі наодинці, Магучіх підкорила ще дві висоти — 1,96 м

■ ЛЕГКА АТЛЕТИКА

Із прицілом на рекорд

Провідна українська стрибунка Ярослава Магучіх відкрила сезон із перемоги в Кенії

та 2 м (обидві — з другої спроби). Результат Ярослави в 2 м — найкращий у сезоні у світі та рекордний для турніру в Кенії. При цьому 21-річна Магучіх — перша стрибунка 2023 року, якій підкорились два метри на відкритому повітрі.

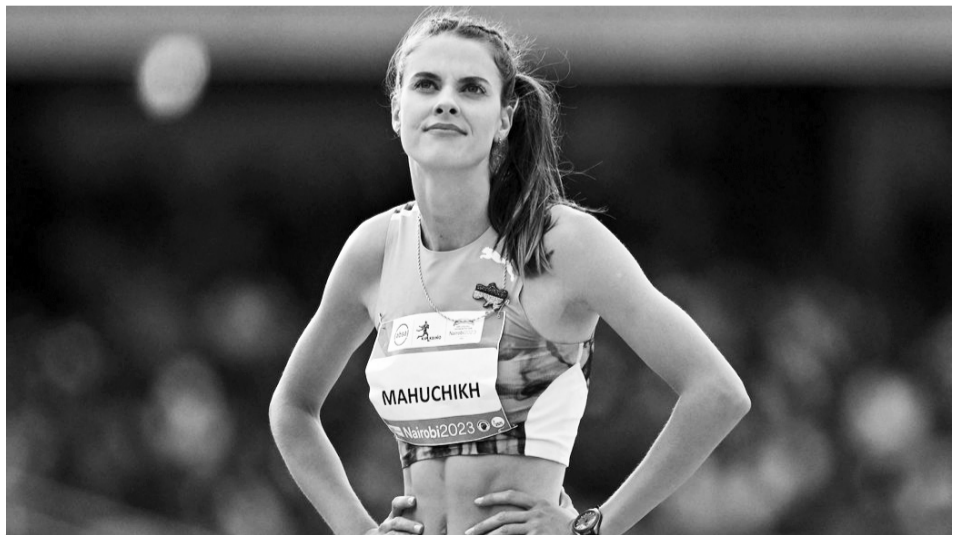
Ба більше, завдяки цій перемозі Ярослава увійшла до престижного клубу 10 найкращих атлеток за кількістю стрибків на два і більше метрів. У Найробі Магучіх виконала свій 36-й стрибок на 2+ метри і тепер посідає 10-ту позицію в історії за цим показником. Для цього нашій стрибунці знадобилось менше чотирьох років: уперше Ярослава стрибнула на 2+ метри у червні 2019-го.

Відзначимо, що лідирує в цьому рейтингу легендарна болгарка Стефка Костадінова (195 стрибків), світовий рекорд якої у 2,09 м тримається аж із 1987 року.

Уже в цьому сезоні Магучіх цілком може увійти у топ-8 найкращих, якщо продемонструватиме стабільність на рівні попередніх двох років: у 2021 році вона сім змагань закінчила з результатом 2+ метри, у 2022-му — шість.

«Я продовжу боротися за Україну через спорт, тому що кожна людина в Україні хоче, щоб війна закінчилася», — прокоментувала Ярослава свої останні результати.

Водночас лідер чоловічої збірної Андрій Проценко, який після проведених 40 днів в окупації на Херсонщині виграв

Ярослава Магучіх увійшла до «топ-10» атлеток за кількістю стрибків на 2+ метри.
Фото: Getty Images.

по «бронзі» на ЧС і Євро, планує відкрити свій літній змагальний сезон 2 червня в італійській Флоренції на Діамантовій лізі.

«Майже весь час після чемпіонату Європи з легкої атлетики в приміщенні я перебуваю в Португалії на зборі. Вдячний збірній та всім, хто долучився до цього, що є така можливість готуватися до наступного сезону», — розповів Проценко.

Основні цілі на цю частину року для

стрибуна — чемпіонат світу та намагання виконати олімпійський норматив одразу в 2023 році.

«Стартую в червні, бо не так багато в травні змагань. І плюс цей сезон буде довгим, фінал Діамантової ліги планується аж у середині вересня в США. І по підготовці так складається, що поспішати мені немає куди. Гадаю, що це буде одне з найкращих рішень, побачимо згодом», — поділився своїми планами стрибун. ■

Читайте
в наступному
номері:

Їздить дівтора на таксі...

У Пирятинській громаді на Полтавщині впроваджено соціальну послугу денного догляду за дітьми з інвалідністю

16 | УКРАЇНА МОЛОДА
СЕРЕДА, 17 ТРАВНЯ 2023

КАЛЕЙДОСКОП

ТАКЕ ЖИТТЯ

«Літрами п'є каву і цілодобово не спить»

Брітні Спірс відреагувала на звинувачення щодо своєї залежності

Марія ТКАЧЕНКО

Близьке оточення співачки та західні таблоїди всерйоз почали турбуватися за Брітні Спірс. На їхню думку, співачка має сильну залежність від кофеїну.

За чутками, поп-діва щодня випиває кілька банок енергетиків, а також літрами п'є каву. Саме через це в неї спостерігають таку дивну поведінку.

«Мій мозок дуже зайнятий. Я п'ю кавуновий сік. Мені роками

казали, що я не можу пити каву, а тепер, коли в мене з'явилася така можливість, я навіть дивитися на неї не можу! Я п'ю зелений чай, а енергетики для мене — найбільше зло. Я створюю прикраси, свічки та одяг для ляльок... І що тепер? Можливо, я невдаха, але я роблю те, що змушує мене почуватися живою. Я не люблю, коли мене троять у ЗМІ і говорять жакливі речі», — каже Брітні.

Нагадаємо, співачка перебувала під опікою 13 років, із 2008-го,

Фото з сайту vinbazar.com.

після серії публічних зривів. На початку літа 2021 року вона вперше виступила в суді, звинувативши батька у жорстокому поводженні. За словами Спірс, її змушували виступати проти волі, приймати психотропні препарати та протизапальні й не давали доступу до соціальних мереж. ■

Марія НЕВЗГЛЯД

Напередодні відбувся новий вихід голлівудської пари. Роуз і та Джейсон з'явилися разом на прем'єрі десятого (!) «Форсажу» в Римі. Модель була вдягнена в напівпрозору сукню, доповнивши її маленькою сумкою і босоніжками на підборах. А Джейсон був у костюмі.

До речі, Джейсон і Роуз разом уже понад десять років. Вони познайомилися 2010 року на музичному фестивалі Coachella. 2016-го кохані оголосили про заручини, проте досі не одружилися. 2017-го в пари народився первісток — син Джек Оскар, якому зараз п'ять років. А про другу вагітність моделі стало відомо в серпні 2021-го (вона повідомила про це в соцмережах, показавши фото з округленим животом). Другого лютого 2022 року зіркова пара стала батьками вдруге — в них народилася дівчинка, яку назвали Ізабеллою Джеймс.

Останнім часом пару можна побачити на світських заходах — раніше вони з'явилися на показі Burberry під час Тижня моди в Лондоні. ■

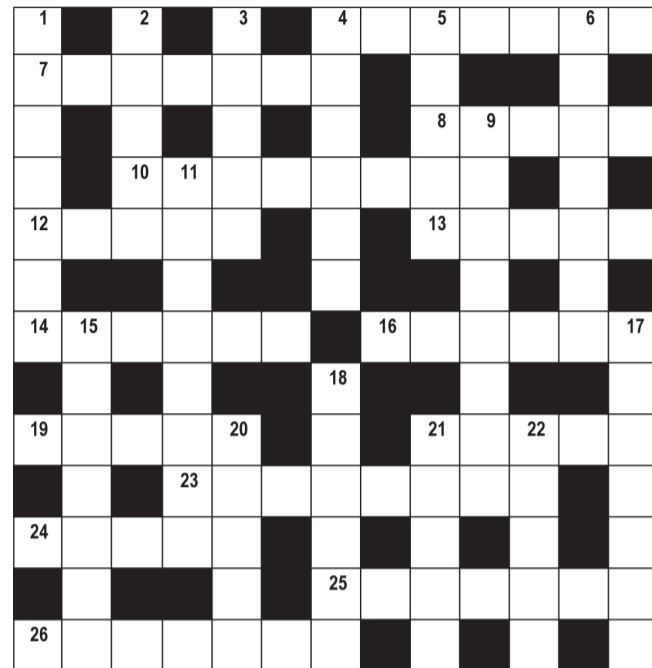
ЗІРКИ

Ідеальних пар немає?

Рідкісний вихід Роуз Хантінгтон-Уайтлі та Джейсона Стейтема

Фото з сайту google.com.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №20

По горизонталі. 4. Країна, що століття тому була частиною імперії, до якої входила й Галичина. 7. Колишній прем'єр-міністр Пруссії, бундесканцлер Північнонімецького союзу, перший райхсканцлер Німецької імперії. 8. Коротка сатирична сценка, основа гумористичних шоу. 10. Знаменитий середньовічний лікар і вчений, один із найбільших мислителів Сходу. 12. ... Яр — містечко на Донеччині, де народився Йосип Кобзон. 13. «А роза упала на лапу ...» (популярний наприкінці XIX століття паліндром). 14. Давньоримський титан, який тримав на плечах небо. 16. Великий простий віз, що дав назву одеським візникам. 19. Зелень на деревах. 20. Давньоримський жрець, обов'язком якого було передбачення майбутнього за поведінкою птахів чи тварин. 23. Однакова відстань між кількома предметами. 24. Представник алтайського народу, практично асимільованого росією. 25. Друг Моцарта, якого звинувачують у смерті композитора. 26. Граничні довжина, ширина і висота предмета.

По вертикалі. 1. Перстень для наречених. 2. Позивний Штірліца у фільмі «Сімнадцять миттєвостей весни». 3. Райцентр на Закарпатті. 4. Особливий наголос у промові з метою привернути увагу. 5. Хвой-

не дерево. 6. Журналістський жанр, який полягає в передачі розмови автора з героєм. 9. Італійський авантюрист і мандрівник, що зажив слави жіночого спокусника й неперевершеного коханця. 11. Середньовічна імперія, східна частина Римської. 15. «... люду» — одна з найбільших польських комуністичних газет, друкований орган ЦК Польської об'єднаної робітничої партії. 17. Один із найвідоміших давньоримських поетів. 18. Людина, що заперечує існування Бога. 20. Давня назва бурштину. 21. Відомий в Україні банк. 22. Відомий композитор і педагог, один із перших учителів Сергія Прокоф'єва. ■

Кросворд №19 від 10 травня

ПОГОДА

18–19 травня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, без опадів. Вітер південно-східний, 1-3 м/сек. Температура вночі +16...+20, удень +21...+24. Післязавтра вночі +17...+20, удень +20...+25.

Миргород: без опадів. Уночі +14...+20, удень +18...+24.

Вінниця: без опадів. Уночі +14...+17, удень +18...+23.

Одеса: без опадів. Уночі +15...+17, удень +16...+21.

Курорти Карпат: хмарно, дощ.

Трускавець: уночі +12...+14, удень +14...+17.

Моршин: уночі +13...+15, удень +15...+19.

сонячно

мінлива хмарність

хмарно

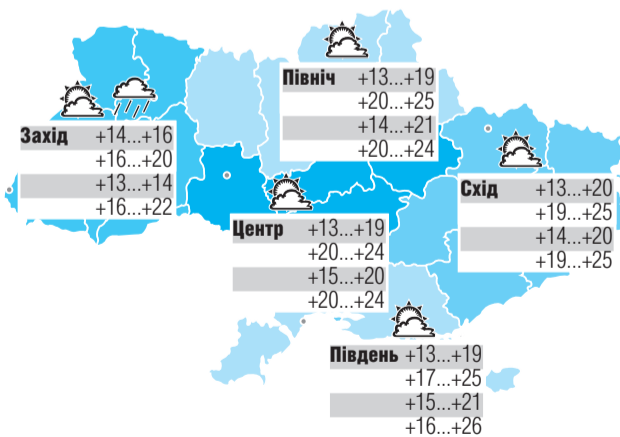
дощ

сніг

дощ, гроза

ПРИКОЛИ

У країні, в якій союзники — лише армія та флот, по суті, і ворога лише два — культура та освіта.

Коли Бог створив людей, у чорта з'явилася велика заздрість, і він вирішив створити теж. У нього вийшли москалі.

Потрапляє українець на суд Божий, каже йому Бог:

— Відправляю тебе в рай, ти прожив гарне життя.

Українець щасливий, але через мить опиняється в пеклі, підходить до диявола та запитує:

— А чого це я в пеклі, мені обіцяли рай.

А диявол йому:
— Українець? Пішли, будеш росіян лупцювати.

Росія — напевно, єдина психіатрична лікарня, де головного лікаря вибирають самі пацієнти.

— Не чіпай цей дрід, він під напругою.

— Не помінаю українській, можливо на руском?

— Говорю, краще держи, і двома руками!

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції: +38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції: ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа»,
«Фінансова експертиза», «Здоров'яки були», «Це — працює!»,
«Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми»,
«Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння»,
«Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009020
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 85
Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», газета виходить щосередини
Тираж 86734